Ը. ՏԱՐԻ 2352 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 18 ՏՐԷ 4384 26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1891 6 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1309 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան [illegible]	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան Ֆրանք	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր. Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախք միօրինակ	Ղրշ. 50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ՝ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՆՈՅԵՄ. 26|8 ԴԵԿՏ. 1891

ՊԱՏՄԱԳԷՏ

ԳԱԼՈՒՍՏ ՇԻՐՄԱԶԱՆԵԱՆ

Ի միում աւուր ի 18 Նոյեմբերի երկուշաբթի, գուժեցաւ ինձ մահ երկուց ծերունազարդ բարեկամաց Յովհաննէս Գէորգ Միւհէնտիսեանի ի հասակի 82 ամաց ի Կ. Պոլիս, և Գալուստ Շիրմազանեան Վարդանեանցի 79 ամաց ի Զալէսնօյէ գիւղն Օրլով նահանգի Ռուսաստանեայց.

Երկու անձնաւորութիւնք եւս ծանօթ համայն ազգայնոց, մին Յովհաննէս Միւհէնտիսեան, իւր արհեստական ճարտարութեամբ տպագրական լուսատարած գործառնութեանց ամեն ճիւղերի մէջ, որով պայծառացոյց ոչ միայն հայկական տպագրութիւնն իւր գեղեցկաշէն ձուլածոյիւք զանազան տեսակ Մեսրովեան տառից, այլ և Օսմանեան հին և նոր տառից բազմաշխատ վայելչագրութեանց յօրինմամբ. ՄԻՒՀԷՆՏԻՍԵԱՆ Հայ և Թուրք տառերով գեղեցկատիպ մատեանք երկար տարիներ պիտի պահպանեն զանուն և զյիշատակ այս պատուական և յարգելի արուեստագիտին, որ պատկառելի եղաւ իւր կրօնասիրութեամբ և գործովք և արդեամբք, մինչեւ ցվերջին կէտ ծերութեանն. Օրհնեա՛լ եղիցի յիշատակն.

Իսկ միւսն, ԳԱԼՈՒՍՏ ՇԻՐՄԱԶԱՆԵԱՆ, հանրածանօթ իւր գրչով և զանազան երկասիրութեամբք, յորս պատմական մասն առաւել գնահատելի համարուած է իւր անաչառութեամբ և ճշդութեամբ, մանաւանդ երբ կը քննադատէր այլոց հրատարակած տոհմային պատմութիւններն անցեալ և ներկայ դարուց.

Այդ մասին իւր աշխատութիւնք իւր պատանեկութեան հասակէն կ'ըսկսին, երբ սկսած է հաւաքել զանազան պատմական տեղեկութիւնք, և իւր օրագրութեանց մէջ անցուցած թէ լսածներն և թէ իւր աչօք տեսածներն՝ հաւաքելով նաև բազում Հայրապետական կոնդակներ, և եպիսկոպոսական նամակներ և այլ կրօնական և քաղաքական պաշտօնէութեանց թղթակցութիւններ, որք եթէ ամբողջութեամբ անկորուստ մնացած լինէին, շատ մեծ լոյս պիտի սփռէին պատմութեան այն մութ կէտերուն, որք անցեալ և այս դարուս կը վերաբերին.

Բայց 1865 թուականին, երբ ինքն Թիֆլիսի քաղաքագլուխ եղած էր, թիւրիմացութեամբ ժողովրդեան կամ թշնամական դրդմամբ իւր տունն ու տեղը քանդուեցաւ, և իւր հաւաքածոյից մեծ մասն ի կորուստ մատնուեցան, որոց վրայ մինչեւ ցվերջ կ'ողբար Շիրմազանեան.

Իմ ծանօթութիւնն այս բազմահմուտ պատմաբանի հետ սկսաւ 1879 թուականի սկիզբները թղթակցութեամբ, և 1885 թուականին տեսակցութեամբ՝ ի Թիֆլիս, և շարունակեցաւ մեր նամակագրութիւնք մինչեւ ներկայ տարւոյս սեպտեմբեր ամիսը, յորում վերջին նամակը կը գրէր առ իս ամսոյն 16 թուականաւ, գանգատելով իւր հիւանդութենէն (կաթուածի) որ տկարացուցած էր իւր մատներն, իւր գլուխն և բոլոր մարմինը, հետեւեալ սրտառուչ բանիւք.

«Վաղուց է, այսինքն Յուլիս ամսոյ 26 ստացեալ եմ Ձեր Հայրութեան նամակն. այլ զի զօրութիւն չկայ գրելոյ և պատասխանելոյ Հայրութեանդ, վասն որոյ շատ և շատ նեղանում եմ, երբ մտածում եմ սրտիս աշխոյժն կորցնելոյ մասին. Մատներս էլ չեն հնազանդում ինձ, եւ որպէս գրած եմ (յառաջագոյն) քանի մի թուղթ փոխում եմ, մինչեւ կարողանում եմ մի նամակ ամփոփել Հայրութեանդ վերայ, ըստ որում մատներս չեն զօրում. դողում են. մոռանում եմ, ինչ որ մտադիր եմ գրելու. Խաչկեան Հայրն հանդիստ կեանք է վարել 84ում, վասն որոյ և այնպէս աշխոյժ է. և ոչ որպէս ես ճանապարհորդութիւն (անելով) և անհանգիստ կեանք (անցունելով) ուր է խորին Պարսկաստանումն, եւ Ռուսաց սառցանման երկիրն. ինչպէս այժմս է. ուր կրակով եմ տաքացնում մեր սենեակներն, և ցրտի ահիցն չենք համարձակվում դուրս գալ»....

«Շատ երկար գրելոյ ցանկութիւն ունիմ, բայց գրիչս չէ ներում. ուրեմն ներեցէք ինձ.»

Շիրմազանեանի գրաւոր աշխատութիւնք երեւցած են նախ համառօտ տեղեկութեամբք ի վերայ Պարսկահայոց 1840 թուականէն սկսեալ, ը Զմիւռնիոյ Արշալոյս Արարատեան լրագրոյ մէջ, և 1843ին Վենետկոյ Բազմավէպի մէջ, յորում կը հրատարակէր Վանեցւոց լեզուաւ յօրինուած մի բանաստեղծութիւն Հայ աղջկայ բերանէն իւր նշանած երիտասարդի ծովամոյն լինելուն վրայ, որ այսպէս կ'սկսի.

Նաւով Աղթամարայ ելանք
Տեխ Աւանուց ճամպաւ ընկանք
Ոստանայ դէմ երբ մեք հասանք
Սեւ աւուր սեւ արեւ տեսանք.

Այնուհետեւ Շիրմազանեան հետզհետէ գրած է շատ պատմական յօդուածներ Մասիս լրագրոյ մէջ. Թիֆլիսի Կռունկ և Էջմիածնի Արարատ ամսաթերթերի մէջ. Նոր-Դար ամենօրեայ լրագրոյ մէջ, Արեւելեան Մամուլ մէջ և այլն, յորս կը փայլին իւր հմտութիւնք եւ յիշողութեան խորութիւնք. Կռունկի մէջ 1863ին սկսուած և ապա Արարատի մէջ 1877ին ամբողջութեամբ հրատարակուած «Ճանապարհորդութիւն Մաղարթու Նախավկայ վանուց» գործը՝ հիանալի մի պատմութիւն է, ճգնաւորի մը վերայ, և նորա աւանդած պատմական տեղեկութեանց վերայ, որոյ ստուգութիւնն ինձ տարակուսելի թուելով և կարծելով մի վիպասանութիւն, քան իրական պատմութիւն, երբ 1881 թուին կը հարցունէի իրեան, այսպէս կը պատասխանէր ինձ. «Ճանապարհորդութիւնն ի Մաղարթու Նախավկայի վանքն, «ըստ բազմաց թախանձանաց ի Մոսկվայէ, ի Նոր Նախիջեւանէ, յԱստրախանէ և յայլ և այլ քաղաքաց ուսումնասիրաց, վերատպեցաւ յԱրարատ ամսաթերթի որպէս յիշեմ ի 1877 ամին և այն լրութեամբ. Երեւի երկբայիք յըստուգութիւն այնր, բայց ասեմ ձեզ, հա՛յր, ես գրեալ եմ զայն՝ զոր լուեալ եմ ի ճգնաւորէն. Դուք մի՛ երկբայիք. Առաւել քան զայն, ունիմ աշխատասիրեալ զկենսագրութիւնս 40 երեւելի անձանց Հայոց, որք կամ գերի են անկեալ ի Պարսկաստան կամ իւրեանց կամաւ են մտեալ ի ծառայութիւնս Պարսից, սկսեալ ի վերջին քառորդէն անցեալ դարու ցկէսն ներկայ դարուս, և մեծամեծ պաշտօնս են վարեալ անդէն՝ մինչեւ անգամ սպասալարութեան և գլխաւոր զօրավարութեան աստիճան են ստացեալ. և ահա՛ մերձ 40 ամբ է աշխատիմ ի վերայ նորա, ժողովելով զապացուցութիւնս ի պաշտօնական թղթակցութեանց և պատմութեանց Ռուսաց և Պարսից».

Սոյն պատուական աշխատասիրութիւնն եւս, ինչպէս գիտեն բանասէրք, «Երեւելի Հայկազունք ի Պարսկաստան» անուամբ, արժանի դատուեցաւ 1889ին բարեյիշատակ Իզմիրեանցի կտակած մրցանակին, և տպագրեցաւ ի Ռոստով ի սկզբան տարւոյս, որ արդարեւ արժանի ընթերցանութեան է ամեն մասամբ. Ունի տպագրեալ ի Թիֆլիս մի տետրակ եւս «Անիկդոտներ» անուամբ, ուր հաւաքուած են բաւական թւով զըւարճալի Հայ առածներ և առակներ.

Երկար կը լինէր մի առ մի յիշատակել իւր բոլոր յօդուածոց ցանկն, որք ցրիւ կը գտնուին վերոյիշեալ հանդէսից և լրագրութեանց մէջ. միայն թէ մասնաւոր յիշատակութեան արժանի են 1875 թուի Արարատի մէջ «Երջանկայիշատակ Ղուկաս Կաթողիկոսի վերայ» գրած պատմական տեղեկութիւններն, որ կ'ուղղէր մի սխալն «Հայ. Եկեղեցւոյ պատմութեան» տպեալ յԵրուսաղէմ 1872 ին. Դարձեալ 1876 թուի Արարատի մէջ «Բանի մը խօսք Ֆաթհ-Ալի Շահի վերայ» յօդուածներն ուր յականէ յանուանէ գրուած են նորա Հայ գլխոյից անուանքն.

Նշանաւոր են և իւր «Քննադատութիւն», Արեւելեան Մամուլ մէջ 1883 ին ի վերայ «Ծաղկաքաղ կենսագրութեան Ներսէս Ե. Կաթողիկոսի», ի Տ. Գաբրիէլ Պատկանեանէ. Եւ Նոր-Դարի մէջ ... «Խամսայի Մելիքութիւնները» գրքի վրայ, որում լռութեամբ պատասխանեց կարծեմ հեղինակն.

Այլ բազմաթիւ են իւր ձեռագիր աշխատութիւններ և հաւաքածոյներ, որոց վերայ ինչպէս իւր լիակատար կենսագրութեան վերայ մեծայոյս եմք որ ընդարձակ տեղեկութիւն պիտի տայ իւր սիրելի բարեկամը գիտնական Պ. Ալեքսանդր Երիցեանցն, որոյ մօտ՝ որպէս կարծեմ՝ կան ամփոփուած Շիրմազանեանի գրութիւնք և յիշատակարանք.

Իսկ 1883 թուականին երբ Կաթողիկոսական ընտրութեան խնդիրք կը յուզուէին աստ ի Կ. Պոլիս, խնդրեցի ես բարեյիշատակ Շիրմազանեանէն Պօլօժէնիայի սկզբնաւորութեան և հաստատութեան պատմութիւնը, զոր եթէ գիտէ, բարեհաճի մանրամասնաբար գրել և հաղորդել ինձ. Եւ արդարեւ նոյն տարւոյ մէջ հետզհետէ շնորհակալութեամբ ստացայ 40էն աւելի նամակաթերթի երեսներէ բաղկացեալ մի ընդարձակ պատմութիւն, զոր և հարկ դատեցի յայնժամ հաղորդել առ որս անկ էր. և մինչեւ իսկ արտօնութիւն եւս ստացայ յիւրմէ տալ տպագրութեան. բայց պարագաները չներեցին ինձ այն ատեն.

Այժմ պատեհ առիթ ներկայացած կը համարիմ հրատարակել զայդ յոյժ հետաքրքրական պատմութիւնն Արեւելք պատուական լրագրիդ միջոցաւ, ո՛չ միայն զի՝ մի եւ նոյն կաթողիկոսական ընտրութեան պարագաների մէջ գտնուելով մեր Հայաստանեայց Եկեղեցին, օգտակար կը լինի տեղեկանալ անցեալ ժամանակի եղելութեանց, և ըստ այնմ խորհել և խորհրդածել այդ կենսական խնդրոյ վերայ, այլ նա՛եւ զի անմոռաց մնայ այդ անխոնջ և բազմահմուտ ազգային գործիչին յիշատակն, որ կէս դարէ աւելի ժամանակ աշխատած է հաւաքել, պահպանել ա՛յնքան պատմական նիւթեր. և իւր բազմամեայ փորձառութեամբ խրատ զգուշաւոր աւանդել մեզ... Օրհնեա՛լ եղիցի յիշատակն.

Երանի՜ թէ այսու հրատարակութեամբ և ես պատճառ տուած լինէի, երեսուն տարիէ ի վեր մեր վայրապար ընդդիմադրութեանց այլ եւս վախճան տալու, և անդրդուելու Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ սկզբանն ու աւանդութեան, որ իւր եկեղեցական պաշտօնեաներն սկսեալ սարկաւագէ ցկաթողիկոս ժողովրդեան ընդհանրական ձայնիւն կ'ընտրէ.

Ի վերջոյ՝ հանգիստ եւ երկնային խաղաղութիւն մաղթելով իմ պատուական բարեկամիս ԱՂԱ ԳԱԼՈՒՍՏ ՇԻՐՄԱԶԱՆԵԱՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆՑԻ հոգւոյն, և մխիթարութիւն զաւակացն և բարեկամաց,

Մնամ աղօթարար Ազգիս
Յովհ. Քհ. Մկրեան

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Կը հաստատուի թէ ռուս կառավարութիւնը Լեհաստանի մէջ կ'աւելցնէ իւր հեծելազօրաց թիւն. Այս մասին վաւերական տեղեկութիւններ առած են գերման և աւստրեան կառավարութիւնք. Ռուս հեծելազօրաց երկու զօրաբաժիններ Բրուսիոյ և Աւստրիոյ սահմանաց մօտ կենալու հրաման առած են. Ռուս կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ այս զօրաց այդ տեղափոխութեան հրաման եղած է սովու պատճառաւ, որ երկրին ներսերը ձիերուն և զինուորներուն պահպանումը դժուարացուցած է յոյժ, և թէ գարնան ետ պիտի առնուին.

—Ամեն անգամ որ լսուի թէ Ռուսիա զօրք կը համախմբէ Լեհաստանի մէջ, Կալիչիոյ Լեհերն, որք ամենէն աւելի պիտի նեղուին աւստրեւռուսական պատերազմի մէջ, թախանձանօք կը պահանջեն պաշտպանողական նոր տնօրինութիւններ Աւստրիոյ կառավարութեան կողմէ, որ չի կրնար մերժողական պատասխան տալ, քանի որ Կալիչիոյ երեսփոխանք նախարարական մեծամասնութեան և հին կարեւոր տարր մը կը կազմեն ի Վիեննա.

—Ֆրանսացի դիւանագէտ մը, այժմ ի Ճափոն, նամակ մը գրած է ի Փարիզ բարեկամի մը ուղղեալ, յայտնելով իւր տպաւորութիւններն՝ յետ այցելութեան մը ի Վլատիվոսթոք, ռուսական նաւահանգիստն Խաղաղական Ովկիանոսին վրայ. կ'ըսէ.—

«Անգլիա և Ռուսիա օր մը իրարու պիտի բախին. Ասիոյ մէջ իրարու դէմ քալելու վրայ են շարունակ և իրարու ճամբան պիտի կտրեն օր մը անպատճառ. Անդրկասպեան երկաթուղին մօսքովեան բանակը պիտի բերէ հասցնէ մինչեւ մի քանի աւուր ճանապարհ Հնդկաստանի հիւսիսային սահմանագլխէն, և Վլատիվոսթոքի նաւահանգիստն, որուն համար սրընթաց մարտանաւուց յատուկ նաւատորմ մը պիտի շինուի, Հոնկ-Քոնկի անգլիական նաւային կայարանին դէմ արգելք մը կամ պատուար մը պիտի լինի, թոյլ տալով որ ռուսական դրօշն համարձակ երեւի Դեղին Ծովուն մէջ. Ի Վլատիվոսթոք նորակառոյց քաղաքին մէջ ամեն կերպ շինութիւնք եռանդեամբ յառաջ կը տարուին. Ամրութիւնք, զօրանոցք 10,000 զօրաց համար, զինարանք, նաւային և զինուորական մթերանոցք, անօրինակ արագութեամբ կը յօրինուին կը շինուին. Մարտանաւեր և այլ նաւեր նորոգելու համար երկու մեծ նաւարաններ գրեթէ շինուած լմնցած են. Վլատիվոսթոքի նաւատորմն այժմ երկու կարգերու բաժնուած է, Չրջուն նաւախումբ և Սիպերեան նաւախումբ. Առաջինը վեց մեծ չրջուն մարտանաւերէ բաղկացեալ, երկրորդն ի մասնաւորի սիպերեան եզերաց պաշտպանութեան յատկացեալ և Թորփիլանաւերէ և Թնդանօթակիրներն բաղկացեալ.»

—Փարիզի և շրջակայից գաւառային ժողովք, յորմէ կը բխին միշտ ամենէն արմատական առաջարկները, (զորս կառավարութիւնը շատ անգամ չեղեալ կը նկատէ և կ'ոչնչացնէ,) անցեալ շաբթուն, երկրորդ կամ երրորդ անգամ լինելով, քուէարկեց ուղղում մը որով փափաք կը յայտնուի զի բնական զաւակներն ալ օրինաւոր զաւակաց հետ հաւասար բաժին ունենին ընչից ժառանգութեան մասին. Ցառաջադոյն կառավարութիւնը մերժած է այս առաջարկ, և այս անգամ ալ պիտի մերժէ անշուշտ. զի ցորչափ Երեսփ. Ժողովոյ մեծամասնութիւնը բաղկանայ օրինաւոր ամուսնութենէ ծնած զաւակներէ, խորհրդարանական մեծամասնութիւն մը չպիտի գտնուի այնպիսի օրինական փոփոխում մը արտօնող.

—Լրագրաց ընթերցողք չեն մոռցած Բոնթուառ տ'Էսքոնթի և Մեսաժըրի Ընկերութեան միանգամայն սնանկանալը, ֆրանսական ձախող շահադիտութեան հետեւանօք մետաղաց և մանաւանդ պղնձի վրայ. Այն սնանկութեան գործին վերջին արարուածն անցեալ շաբթուն տեղի ունեցաւ ի Փարիզ՝ առեւտրական դատարանին աճուրդի սրահին մէջ, ուր ծախու հանուեցան Մեսաժըրի առեւտրական Ընկերութեան գործարանք ամեն մեքենայներով եւ իրեղէններով, յաճախորդներով և ամեն յարաբերութիւններով հանդերձ, որոց ամենքը մեկէն 18 միլիոն ֆր.ի գնեց նոտար մը, յաճախորդի մը կողմէ, որոյ անունը դեռ չծանուցուեցաւ. Վաճառման արդիւնքէն պիտի հատուցուի Բոնթուառ տ'Էսքոնթին պահանջքը.

—Ի Փարիզ, օրուան առաջիկայ մեծ դէպքը կը համարուի նախարարապետ Պ. տը Ֆրէսինէի ընդունելութիւնն ի ֆրանսական Ակադեմիա, որ տեղի պիտի ունենայ վաղը չէ միւս օր. Անցեալ հինգշաբթի Պ. տը Ֆրէսինէ Ակադեմիոյ մասնախմբին կարդաց իւր ճառն իւր հանգուցեալ նախորդին վրայ, Էմիլ Օժիէ թատերգակն, որոյ գործերուն թէեւ մինչեւ մօտ ժամանակներս տեղեակ չէր Պ. տը Ֆրէսինէ, բայց կ'երեւի թէ անոր գրուածոց մէջ գտած է քաղաքագիտական հատուածներ ալ, որով անուանի թատերգակին գովեստը պիտի կրնայ ընել ո՛չ միայն իբրեւ թատրոնի մարդ, այլ եւ իբրեւ կառավարական մարդ. Պ. Փասթէօռ և Պ. Ժիւլ Սիմոն պիտի լինին Պ. տը Ֆրէսինէի կնքահարք՝ անոր իբրեւ ակադեմական ընդունելութեան առթիւ, որուն ներկայ գտնուելու համար Ֆրանսայի ամենէն նշանաւոր քաղաքագէտք, վարչագէտք, գրագէտք, դեսպանք և դիւանագէտք մի քանի շաբաթէ հետէ նամակ նամակի վրայ կը տեղացնեն Ակադեմիոյ մնայուն քարտուղարին.

—Կարծողներ կան թէ իւր կենաց այս փառաւոր դէպքն եւս տեսնելէ յետոյ, Պ. տը Ֆրէսինէ պիտի քաշուի քաղաքական կեանքէ, իւր առողջութիւնն դարմանելու պէտք ունենալով. Իսկ ուրիշներ կը կարծեն թէ Պ. տը Ֆրէսինէ ժամանակ մը առանձնանալ կ'ուզէ՝ յետոյ Պ. Քառնոյի յաջորդելու համար իբրեւ նախագահ Հանրապետութեան.

—Դանիոյ Թագաւորին Պերլին այցելութեան շարժառիթն այժմ հասկցուած է. Լիվատիայէ ուղղակի Վիլհէլմ կայսեր քով երթալով, նպատակ ունեցեր է Գերմանիոյ կայսրն հրաւիրել իւր (Դանիոյ Թագաւորին) ամուսնութեան յիսնամեակի հանդիսին, որոյ առթիւ Վիքթօրիա Թագուհին, Ռուսիոյ կայսրն և այլ թագաւորներ եւ իշխաններ ներկայ պիտի գտնուին Քոփէնհակի մէջ 1892 մայիսին. Վիլհէլմ կայսրն ալ խոստացեր է ներկայ լինել, փափաքելով տեսակցութիւն մ'ունենալ Ռուսիոյ Կայսեր հետ. Այս կերպիւ տեղի պիտի ունենայ երկար ժամանակէ հետէ խօսուած բայց միշտ

—)(105)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԵՐԿՈՒ ԱՆՄԵՂՆԵՐ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՈՃՐԻՆ ՄՕՏ

Ուրեմն Պերթին վախնալու բան մը չունէր Պարուլէն.

Մնաց որ, Շարլօ զինք պիտի պաշտպանէր ի հարկին, ինչպէս պաշտպանած էր արդէն, և Պերթին ալ որոշած էր ինքզինքը պաշտպանել.

Երբ գիշերը վրայ հասաւ և ագարակին մէջ ամեն մարդ պառկեցաւ, Շարլօ, որ փարախը կը գտնուէր, կամաց մը ախոռին դրանը զարկաւ.

Խորունկէն ձայն մը պատասխանեց.

—Դո՞ւն ես, Շարլօս.

—Չե՞ս քնանար.

—Ո՛հ, ոչ.

—Պիտի երթամ գտնեմ զայն.

—Գնա՛, եւ Աստուած հետդ ըլլայ.

Շարլօ դուրս ելաւ, բակէն անցաւ, շէնքերուն երկայնութեամբը գնաց և դաշտերն ելնելուն պէս սկսաւ վազել դէպ անտառը.

Մինչեւ հոն երթալու պէտք չունեցաւ. Ճամբան Պարուլին հանդիպեցաւ.

—Քեզ կը սպասէի, ըսաւ սրիկան. Կը սկսէի համբերութիւնս կորսնցունել. Գիշերները զով են. Սառիլ կ'սկսէի.

—Փարախին մէջ պիտի տաքնաս.

Ա՛լ բառ մը չարտասանեցին մինչեւ ագարակը. Առանց տեսնուելու ներս մըտան. Արդէն շատ դիւրին էր այս, վասնզի փարախը միւս շէնքերէն բաժնուած կը գտնուէր. Բաքիլոն, որ իր տիրոջ հոտը կ'առնէր, չհաչեց. Միայն մլտաց ի տես Պարուլի, բայց Շարլօ լռեցուց զայն փայփայելով.

—Իմ անկողինս պառկէ, ըսաւ Շարլօ.

—Իսկ դո՞ւն.

—Ես անկեան մը մէջ յարդէ անկողին մը կը պատրաստեմ.

—Պարոնը չո՞ւզեր իր Պարուլ բարեկամին հետ պառկիլ.

—Ոչ, ըսաւ Շարլօ յամառութեամբ.

—Պարոնն ազնուակա՞ն է. Պարոնը կը գանի՞.

—Կարելի է.

—Պարոնին կամքը թող ըլլայ

Շարլօ գնաց մէկ երկու խուրձ յարդ գտաւ, նետեց զայնս ախոռին դրան առջեւ—ուր կը պառկէր իր պզտիկ բարեկամուհին—և վրան տարածուեցաւ.

—Այս կերպով, մտածեց, երբ Պարուլ գիտնայ Պերթինին ո՛ւր ըլլալը, առանց մարմնոյս վրայէն անցնելու չպիտի կրնայ անոր քով երթալ.

Երկար ատեն անքուն մնաց. Մթին մտածութիւններ կը պաշարէին զինք.

Իսկ Պարուլ անտառներուն մէջ անքուն անցուցած գիշերներէն խոնջ ու վաստակաբեկ, ինքզինքը փարախին տաքութեանը մէջ զգալուն պէս, սկսաւ քնանալ.

Շարլոյի անկողնոյն վրայ ինկած էր և կը խորթար.

Առտուն, արեւը չծագած, Շարլօ ելած էր. Պարուլ շարունակ կը քնանար, բայց այս անգամ աւելի վրդովեալ քնով մը.

Իր կորովի բռունցքը կը շարժէր եւ շուրթերէն սպառնալիք կը ժայթքէին.

Շարլօ ցնցեց զայն, կանչելով.

—Պարո՛ւլ, Պարո՛ւլ.

Աւազակը տնկուեցաւ՝ զարհուրած.

—Հէ՞, ոստիկա՛նք, ոստիկա՛նք.

Եւ ի քթթել ական, ձեռքին մէջ երեւցաւ այն դանակն որ միշտ քովն էր.

—Ոչ, ըսաւ Շարլօ, յոյժ հանդարտ. Ոստիկանք հոս չեն. Ես, Շարլօն եմ որ կ'արթնցնեմ քեզ, վասնզի պէտք է որ ասկից ելնես երթաս.

—Ա՛հ, այո, ըսաւ միւսը, հանդարտօրէն, ոտք ելնելով.

Եւ անմիջապէս, ծաղրածու և հեգնական եղանակաւ.

—Քու տեղդ շատ աղուոր է, հանդիստ կը քնանայ մարդ...

—Մտքդ բեր խօսուածդ... գիշերն՝ հոս, ցերեկը՝ անտառներուն մէջ.

—Աղէկ, աղէկ, կ'երթամ... բայց անօթի չպիտի մեռցունես զիս, կտոր մը ուտելիք...

—Աւասիկ հաց.

—Քիչ մըն ալ ծխախոտ ունի՞ս...

—Չեմ ծխեր.

—Պարոնը մոլի չէ. Այս գիշեր տեսնուինք, Պարոն.

Դէպի դուռն ուղղուեցաւ, բայց շուրջը կը պտտցունէր աչքերը.

—Ըսէ նայիմ, Շարլօ.

—Ի՞նչ.

—Պերթինը ո՞ւր կը պառկի.

—Քեզի՞ ինչ.

Բայց Պարուլ նշմարած էր ախոռին դուռը. Հասկցաւ.

—Ա՛հ, աղէկ, ըսաւ, հոն է. Անոր նըկատմամբ ունեցած պարտքս չպի՞տի կըրնամ կատարել.

—Ամենեւին. Աճապարէ. Գնա՛.

Աւազակը վերջապէս դուրս ելաւ, ձեռներն ի գրպան, ոտուըները քսկրտելով.

—Չեմ ուզեր որ այս գիշեր անհանգիստ ըլլաս, Շարլօ. Կը բաւէ դուռը միայն բաց թողուլ. Անգամ մը որ եկայ, դիւրաւ կը գտնեմ ճամբաս.

Եւ մութին մէջ անհետ եղաւ, դէպ անտառն ուղղուելով.

Հազիւ դուրս ելած էր, երբ Պերթին բացաւ ախոռին դուռը.

—Հոս չէ՞.

—Ոչ, ըսաւ Շարլօ, թախծագին.

—Աստուա՛ծ իմ, անպատճառ դժբախտութիւն պիտի պատահի մեզ, Շարլօ.

—Այո, ես ալ քեզ պէս կը վախնամ, Պերթին, բայց ի՞նչ ընենք.

—Ի՞նչ ընենք, կրկնեց աղջիկը, գլուխը թօթուելով.

Թ.

Յուսահատութիւնը կը տիրէր ի Բիէֆ տը Մարպուր.

Պահանջումները դադրած էին. Հարկահաւաքն այլ եւս չէր ղրկեր իր բաց կապոյտ թղթերը պահանջելու համար Ժան Վիօլենէն 2588 ֆրանքները զորս ծախսած էր ընկերութիւնն Պարուլի համար, բայց բարապանն հարկահաւաքին տեղն անցած էր և ծախսերն սկսած էին. Վիօլէն ամեն օր կը տեսնէր որ անդունդը կը փորուի իր ոտից տակ եւ կը զգար թէ անդ կը մղուէր գերմարդկային զօրութենէ մը որուն դէմ չէր կրնար ինքզինքը պաշտպանել.

Ուզած էր գումարներ փոխ առնել ագարակապան բարեկամներէ, բայց անոնցմէ շատին արդէն մեծ գումարներ պարտական էր. Նեղն ալ էին. Մերժեցին.

Ծախելն անկարելի էր, ինչպէս որ ըսած ենք.

Այն ատեն գլխիկոր սպասեցին, խեղճ դատապարտեալներու պէս, վերջին հարուածին որ պիտի իջնէր իրենց վրայ.

Երբ գրաւումը կատարուեցաւ, Ժան Վիօլէն ընդդիմացաւ սակայն. Գրաւումն ա՛յնքան տխուր բան է. Այն բոլոր կարասիներն, որոց վարժուած էր ի տղայ տիոց, և որք յանկարծ վայրագաբար կը խլուէին, ա՛լ իրեն չպիտի պատկանէին.

—Հայրս երթամ պիտի գտնեմ, ըսաւ իր կնոջ.

—Աւա՜ղ, մրմնջեց Թերէզ.

—Այո, աղէկ գիտեմ, բայց գուցէ արգահատի կակուղնայ... այս անգամ խնդիրն ա՛յնքան ծանր է.

—Գնա, խեղճ մարդս, գնա. մինակ կը վախնամ որ աւելի տխուր եւ աւելի յուսահատ ետ չի դառնաս.

Ժան դուրս ելաւ. Հայր Վիօլէնին տունը գնաց.

Սա՝ իր կրակին առջեւ քաշուած էր սրունքները տաքցնելու.

Դրան բացուիլը լսելով ետին դարձաւ.

—Ա՛հ, ա՛հ, ի՞նչ կուզես, որ զիս անհանգիստ կ'ընես...

—Հայր իմ...

—Այո, այո, կը գուշակեմ... գրաւումն ի գործ դրին, հէ՞. քիչ ատենէն ալ վաճառումը... Ներկայ պիտի գտնուիմ, մի՛ վախնար... Այնքան քիչ դրամ կայ Բիէֆ-տը-Մարպուրի մէջ որ սիրտս ցաւ պիտի ըլլայ եթէ հոն ներկայ չըլլամ.

Եւ սկսաւ հեգնօրէն ծիծաղիլ կրակը խառնելով.

—Հայր իմ, ըսաւ Ժան Վիօլէն դողդըղալով. գիտեմ թէ ալ չէք սիրեր զիս և երբէք չէք սիրած Մառի-Թերէզը.

—Մանաւանդ ըսէ թէ բոլոր սրտովս կ'ատեմ զնա.

—Այո, իրաւ է և ձեր ատելութիւնը շատ տառապեցուց զմեզ. Սակայն որչափ ալ մեծ ըլլայ այդ ատելութիւնը, չէք կըրնար թողուլ որ ձեր շուրջը գթութիւն գործուի. Ագարակնիս պիտի ծախեն եթէ չի միջամտէք.

—Է՛հ, ինծի՞ ինչ.

—Հա՛յր.

(Շարունակելի)

յապաղուած տեսակցութիւններն երկուց կայսերաց միջեւ։ Դանիոյ Թագաւորն եւրոպեան վեհապետաց Նեստորը կը համարուի, ազգական կամ խնամի գրեթէ վեհապետական երից արքունեաց, Անգլիոյ, Ռուսիոյ և Յունաստանի։ (Ռուսիոյ կայսրուհին եւ Գալլէսի իշխանուհին Դանիոյ Թագաւորին դստերք են, որոյ որդին է Յունաստանի Թագաւորն,) և ըստ ոմանց Դանիոյ Թագաւորին Թոռն, Յունաստանի գահաժառանգը, Վիլհէլմ կայսեր քեռայրն է, ծերունի վեհապետը Գերմանիոյ կայսեր հետ եւս խնամութիւն ունի։ Ինքն ալ իմաստուն անձնաւորութիւն մը լինելով, կ'ենթադրուի թէ ուրիշ ամեն անձէ աւելի ի վիճակի է խաղաղարար և երաւարարի բարեկամական պաշտօնն ի գործ դնելու, յորում իւր յաջողութիւն բաղձալի է մեծապէս։ Գարնան մէջ կատարուելով, յուսալի է զի այս վեհապետական տեսակցութիւն գալ տարի եւս ապահովէ խաղաղութիւնը։

—Սուտանի հետ վաճառականութիւնը քիչ քիչ քիչ կը վերսկսի, Խարթումի էմիրին յաւակնութեանց եւ Սուտանի պատերազմաց պատճառաւ քանի տարիներէ ի վեր ընդհատեալ մնալէն ետքն։ Եգիպտոսի սահմանաց ծայրագոյն կէտին՝ Ասուանի և Պէրպէրի միջեւ լաւ գործեր կը կատարուին արդէն։ Ամեն հինգշաբթի, 100-150 մինչեւ 200 ուղտերէ բաղկացեալ կարաւան մը Ասուանէ մեկնելով Պէրպէր կ'երթայ, տանելով պատմուճաններ, բամբակեղէններ, շաքար, չամիչ, եւլն։ Ի վերադարձին, քիչ մը խէժ կը բերեն և ջայլամի փետուրներ։ Քանի երթայ, սուտանեան բերքեր աւելի մեծաքանակ պիտի կրնան բերուիլ, յԵւրոպա ղրկուելու համար։

—Էմին փաշային համար ալ կ'ըսուի թէ Ափրիկէի գնդերը թափանցելով, իւր նպատակ ո'չ միայն գիտութեան ծառայել է այլ եւ իւր անձնական շահուց։ Կ'ուզէ ձեռք անցունել փղոսկրի մեծ պաշարը զոր հարկադրուած էր Վատէլայ թողուլ, Պ. Սթէնլիի հետ եկած ժամանակ։

—Պերլինի սեղանաւորական վերջին սնանկութեանց առթիւ, Մէնտըրէի Թըղթակիցը կը հեռագրէ թէ ո'չ այնքան սեղանաւորական ընդհանուր կացութեան ձախողութեան հետեւանք էին որքան մասնաւոր աննպաստ պարագայից, որովհետեւ Սաքսոնի մէջ հաշուեկարգաւորութիւնը վերջացաւ առանց նոր սնանկութիւններ ծանուցուելու։ Գաւառներէն միայն ի Պրեսլաւ փոքր դրամատան մը սնանկութիւնը ծանուցուեցաւ։ Ուստի, ընդհանուր տպաւորութիւնն հիմակ աւելի աղէկ է, և անհատական գնորդներ սկսած են վստահութիւն ցուցնել նորէն։ Պ. Պոլխարդի հին դրամատունն, որ մինչեւ 1892 յուլիս 1 պայմանաժամ ստանալու յաջողած է, սկսաւ գործերը մաքրելու, և հաւանորէն ամբողջութեամբ պիտի վճարէ պարտքերը։ Կ'ըսուի թէ սնանկացեալ Հիրշֆիլտ և Վոլֆ 40 առ 100 պիտի վճարեն, իսկ մէկ երրորդ միայն՝ եթէ հարկադրուին անմիջապէս գործերնին փակելու։ Իսկ Ֆրիտլէնտէր եւ Սոմմերֆէլտ ինքնասպան եղբարց դրամատան վճարմանց մասին լուր չկայ դեռ։

—Փեթերսպուրկի քանի մը վաճառականներ կառավարութեան դիմելով գանգատեցան թէ ալքոհոլ հանելու կամ ոգելից ըմպելիք շինելու համար իրենց գնած քանի մը միլիոն փութ արմտիք փտտելու վրայ են Վյատի-Կաւկասիոյ երկաթուղւոյն վրայ, և եթէ շուտով չբերուին չյանձնուին, իրենք պիտի կործանին, կորուսանելով իրենց գոյից մէկ մեծ մասն։ Երկաթուղւոյ պաշտօնեայք կը տեղեկագրեն թէ Ջէմսթվօներու (գաւառային ժողովներու) ի նպաստ սովելոց գնած ցորենք կը ծլին կը նեխին պարկերու մէջ,—մինչ անդին գիւղացիք անօթի կը մեռնին։

—Փրոֆ. Իսայիէվ, գիտութեանց Ակադեմիոյ առջեւ բանախօսութեամբ մը, հաշիւ բրաւ թէ Ռուսիոյ 40 միլիոն բնակիչք ուտելեաց նուազութենէ կը նեղուին այժմ, և ողջ մնալու համար 300 միլիոն րուպլի կը կարօտին, մինչ կառավարութեան առաջարկն է 60 միլիոն միայն։ Յանձնարարեց Երկրագործական Նախարարութեան մը կազմութիւնն, որ օտար երկիրներէն արմտիք գնէ, և յիշեցուց թէ րուպլի անկման պատճառաւ ետ կենալու չէ այս զոհողութենէ։ Զի եթէ րուպլիներուն խնայուի, կեանքեր կը փճանան անդին։ Ուրիշ ռուս թերթեր եւս կը յայտարարեն թէ ազգային ելմտական վարկը պաշտպանելու փորձ ընել չարժեր երբ կենսական պէտքեր կան։

—Կեդրոնական Ասիոյ մէջ իւր երկրախուզութեամբք համբաւաւոր Պ. Կրոմչեւսքի ի Փեթերսպուրկ մեծ պալատական Ակադեմիային անդամոց առջեւ բանախօսութիւն մ'ըրաւ Փամիրի խնդրոյն վրայ, որ այժմ միտքերն այնքան կը զբաղեցնէ Անգլիոյ և Ռուսիոյ մէջ։ Ասիոյ այս համբաւաւոր բարձրաւանդակն, որ կը գտնուի Չինաստանի, Աֆղանստանի և Կեդր. Ասիոյ ռուսական ստացուածոց մէջտեղ, և զոր իւր բարձրութեան համար տեղացիք իրենց Դուրանեան լեզուաւ Փամիրի Տիւննա, այսինքն՝ «Աշխարհի Առաստաղն» անուանած են, ժամանակէ մ'ի վեր քար գայթակղութեան է Չինաստանի, Աֆղանստանի և Ռուսիոյ միջեւ։ Ռուսք վերջերս հետազօտիչ խազախագունդ մը ղրկելով այն կողմ, հեռացուցին անգլ. Հարիւրապետ Երընհըզպէնտ և ընկերներն, որք նոյն կողմեր կը գտնուէին, յայտարարելով թէ Ռուսիա տիրած է Մեծ և Փոքր Փամիրներուն։ Պ. Կրոմչեւսքի յայտարարեց որ եթէ Ռուսիա չփութար գրաւել, Անգլիա պիտի գրաւէր։ Ռուսիա հիմակ այնպիսի դիրք մը բռնած է որ կրնայ Չինաստանի հետ սահմանաց վէճը վերջացնել և դուրս թողուլ զԱնգլիա։ Ռուսիա Փամիրի վերջնապէս տիրելուն պէս, իւր ոտից առջեւ կ'ունենայ զԱֆղանստան, և արագ արշաւանքով մը կրնայ իւր մահմետական խազախները մուծանել հիւսիսային Հնդկաստանի մահմետական ժողովրդոց մէջ։ Ահա՛ մեծ վտանգն Անգլիոյ համար։

—Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովը 50 հազար ֆր. նպաստ քուէարկած էր Մոնթիէօի ածխահանքի բանուորներուն համար։ Ասոնք [illegible] անուն ժամանակագրին դիմելով, խնդրեցին 50 հազար ֆր.ի ուրիշ գումարի մը հայթայթում հրապարակային հանգանակութեամբ, որպէս զի կարենան նոր գործիք գնել եւ նոր հանք մը բանալ։ Տպագրիչ եւ տպագրական մեքենայից գործարանատէր Պ. Մարինոնի, (որոյ մեքենային վրայ կը տպուի [illegible] ալ,) յիշելով թէ ինքն եւս ժամանակաւ գործաւոր եղած է, սոյն 50 հազար ֆր.ն իւր անձնական քսակէն տուաւ հանքագործներուն, որք երախտագիտութեամբ որոշեցին իրենց բանալիք նոր հանքը նուիրել Պ. Մարինոնիի անուան։

—Մէսաժըրիի Տէլէ շոգենաւն ընկղմեցաւ ընդ մէջ Հայֆոնկի և Հոնկ-Քոնկի։ Երբեմն Կ. Պոլսոյ և Դանուբի միջեւ կը բանէր այս շոգենաւ։ Նաւաստիք և ուղեւորք ազատած են։

—Կ. Պոլսոյ ռուս դեսպան Պ. Նէլիտով Վիեննայի դեսպան պիտի կարգուի եղեր, և Բանդաքուլէն իշխան՝ Կ. Պոլսոյ ռուս դեսպան։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ առաւօտ, Ս. Պատրիարք Հայրը Որբանոցէն ելնելով այցելեց Ս. Ներսէսեան երկսեռ վարժարանն, ուր ընդունուեցաւ հոգաբարձութեան եւ ուսուցչական մարմնոյն կողմէ։ Աշակերտք Ն. Սրբազնութեան ձօնեալ երգ մը երգեցին։ Ապա Ն. Ամենապատուութիւն երկարօրէն քննեց աշակերտներն և մանաւանդ պզտիկ տղայոց ուշիմութենէն գոհ մնալով, քաջալերութեան հայրական խօսքեր ըրաւ։ Վարժարանի շէնքը պտըտեցաւ, որուն խարխուլ ու հինցած երեւոյթը տխուր տպաւորութիւն գործեց Ն. Սրբազնութեան վրայ, որ, յաւարտ այցելութեան, վերստին Որբանոց գնաց և անտի մեկնեցաւ ժամը 6 ին յատուկ շոգեմակոյկով ի Գումգաբու։

Կեդրոնական վարժարանի խնամակալութիւնն Ազգ. Վարչութեան կողմէ իւր պաշտօնին մէջ վերահաստատուած ըլլալով, շաբաթ առաւօտ ի նիստ գումարեցաւ և համակերպելով Ազգ. Վարչութեան որոշման, իւր դիւանը կազմեց հետեւեալ կերպիւ.

Ատն. Մկրտիչ	էֆ. Խասեան	Ատենապետ
» Յարութիւն	» Նորատունկեան	Բ. »
» Յովհաննէս	» Թորոսեան	Ատենադպիր
» Հրանտ	» Ասատուր	Բ. »
» Անտոն	» Հաճեան	Գանձապետ
» Յովսէփ	» Եուսուֆեան	Համարակալ

Բերայի քարոզիչ Գեր. Գարեգին եպիսկոպոս Սրուանձտեանց այսօր Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր կը տեղեկագրէ կիրակի աւուր Թաղային ընդհանուր ժողովոյ արդիւնքն և քուէարկեալ բանաձեւն, Քաղաքական Ժողովոյ [illegible] նստին ներկայացուելու համար։

Թիֆլիզի լրագրաց մէջ կը կարդանք.

Ռուսաց օրէնքով, հայոց հոգեւոր իշխանութեանն իրաւունք է տրւում նուիրատուութիւններ հաւաքելու միմիայն հոգեւոր դպրոցների, վանքերի և եկեղեցիների օգտին, ընդ որում վանքերի և եկեղեցիների օգտին նուիրատուութիւններ հաւաքելն իւրաքանչիւր անգամ առանձնապէս թոյլ է տրւում ինչպէս հոգեւոր, նոյնպէս և մարմնաւոր իշխանութիւնից։ Յետոյ, չքաւորներին խնամելու համար, Բարձրագոյն հաստատուած կանոնների համաձայն, թէեւ թոյլ է տրւում հայոց եկեղեցական առանձին հոգաբարձութիւններ հիմնել, բայց վերջիններիս գործունէութիւնը որոշւում է իւրաքանչիւր հոգաբարձութեան համար ներքին գործերի մինիստրից հաստատուած առանձին կանոններով։ Ի նկատի ունենալով, որ մի քանի քաղաքներում հայոց եկեղեցական հոգաբարձութիւնները չքաւորների օգտին դրամական նուիրատուութիւններ են հաւաքում առանց թոյլտւութիւն խնդրելու, այդ պատճառով, ինչպէս հաղորդւում է Նօվօյէ Օբօզրենիէն, այս օրերս կարգադրութիւն է եղել, որ թոյլ չտրուի ոչ մի նուիրատուութիւն հաւաքելու ներկայ օրէնսդրութեամբ որոշուած կարգից և նպատակներից դուրս։

Լէոն պէյ Կոստանդ, Արմենակ էֆէնտի և տիկին Կոստանդ, Մաքսուտեան գերդաստանը և ազգականք ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն զգառնաղէտ մահն՝

ՕՐ. ԲԱՐԻՍ ԿՈՍՏԱՆԴԻ

դուստր հանգուցեալ Կոստանդ փաշայի, որ հանգեաւ ի Տէր այս առաւօտ ի ծաղիկ հասակի 21 ամաց։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը ժամ 5ին, և հանգուցելոյն մարմինը պիտի փոխադրուի իւր բնակարանէն ի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին Բերայի։

Բերա 26 նոյեմբեր 1891
Քուլօղլու փողոց Աղա-Համամ

Նոքա որք յատուկ ազդագիր չեն ստացած, զներկայս իբր այն նկատելն կը խնդրուի։

ՀԱՄԱԲԱՐԲԱՌ
ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ ԳՐՈՑ

Այս կարեւոր երկասիրութիւն, որուն վերաբերեալ Յայտարարութիւնն հրատարակեցինք արդէն, կը տպագրուի Ս. Յակոբեանց տպարանին մէջ յԵրուսաղէմ։ Ամբողջ գործը պիտի բաղկանայ 1600 մեծադիր երեսներէ։ Ի դիւրութիւն ծախուց տպագրութեան եւ յօգուտ ամեն կարգի բանասիրաց, բաժանորդագրութիւն բացուած է, Թուրքիոյ համար մէկ օսմ. ոսկի, Ռուսաստանի համար 10 րուբլի եւ Եւրոպիոյ համար 25 Ֆրանք, կանխիկ վճարելի։ Յետ տպագրութեան առնել ուզողները պիտի վճարեն Թուրքիոյ մէջ 1½ ոսկի, ի Ռուսաստան 15 րուպլի եւ յԵւրոպա 35 Ֆրանք։ Ամեն գլխաւոր քաղաքաց մէջ գործակալներ նշանակուած են։ Մայրաքաղաքիս մէջ բաժանորդագրուիլ ուզողները կրնան դիմել առ Գեր. Սիմէոն Արքեպիսկոպոս Աէֆէրեան յԵրուսաղէմատուն։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Սպարապետի Դրան հետեւակ զօրաց դիւանի զինուորագրութեանց ճիւղին տնօրէն Ահմէտ Թէվֆիք էֆէնտիի և Կրէտէի Նահանգին Տէֆթէրտար Իսաաթ էֆէնտիի։

Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան՝ Բէթխօր կառավարիչ Նուսրէթ պէյի և տեղւոյն վերաքննիչ ատենի անդամ Ճէվտէթ պէյի։

Սալիսէի աստիճան՝ Կրէտէի Նահանգին Իտարէի ժողովոյ քարտուղար Իպրահիմ էֆէնտիի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ Դատական Նախարարութեան Հուգուգի գործոց դիւանի քարտուղարներէն Հիւսնի պէյի և Խամիսէի աստիճան՝ նոյն դիւանի քարտուղարներէն Շէվքէթ պէյի։

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Գերմանիոյ կայսերական Պանքային նախագահ Պ. Քօխի և երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ նոյն դրամատան տնօրէն Պ. Շթէրալի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Մէքքէի առողջապահական բժիշկ գնդապետ Օսման Նուրի պէյի և Կրէտէի Նահանգին ոստիկան-զինուորաց հրամանատար Էմին պէյի։

Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Բարձր. Ջէքիյէ Սուլթանի Գալֆա Շահբէր Գալֆաի։

Կրէտական ոսկի չքադրամ՝ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին առաջին թիկնապահ գնդապետ Շաքիր պէյի։

Կրէտական արծաթ չքադրամ՝ Ն. Բարձրութեան թիկնապահներէն դեր-գնդապետ Ճէմալ պէյի, հազարապետ Նէչէթ, Մաղհար ու Մէհմէտ պէյերու և դեր-հազարապետ Ֆէրիտ Խալիտ ու Սալիտ պէյերու։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն և Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարն երէկ կայսրպալատ գնացին և ստացան Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Ռումանական դեսպանն ու իտալական դեսպանատան գործակատարն երէկ Բ. Դուռն երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ։

—Թէնպաքիի մենաշնորհի տնօրէններն երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ԵԷՄԷՆ

Սանաա լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Ասիրի կառավարիչ ու հրամանատար Էմին փաշայի կողմէ Եէմէնի կուսակալութեան ուղղեալ հեռագրոյ մը նայելով, Ասիրի ամեն կողմն, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ։

ԹԷՆՊԱՔԻԻ ՄԵՆԱՎԱՃԱՌ

Լ. Հէրալտ ծանուցանելով թէ կայս. Իրատէ մը հաստատած է Թէնպաքիի մենաշնորհը, կը բացատրէ թէ պետական գանձն հասութից ինչ առաւելութիւններ պիտի ունենայ այս կարգադրութեամբ։ Մինչեւ ցարդ, Թէնպաքիի մէկ օխային համար ներմուծման տուրք կը վճարուէր 2 ղրշ. 30 փրյ։ Այս տուրքէն տարեկան 86,000 ոսկւոյ գումար մը կը գոյանար, որուն 50,000ը յատկացուած էր Հանրային Պարտուց Վարչութեան, իսկ մնացեալ 36,000 ոսկին Պետական Գանձուն։ Արդ, Թէնպաքիի մենավաճառին հաստատմամբ, յետ այսորիկ մէկ քիլօկրամին համար 3 ղրշ.ի ներմուծման տուրք պիտի առնուի։ Վերջին երկու տարիներուն մէջ մաքսատան արձանագրութեանց նայելով, 4,200,000 քիլօկրամ Թէնպաքի ներմուծուած է ի Թուրքիա, սակայն իրապէս սպառուած Թէնպաքիին քանակութիւնը հինգ միլիոն քիլօկրամէն աւելի է։ Այս տարբերութիւնը կը ներկայացունէ մաքսախուսութեամբ ներմուծեալ Թէնպաքիին քանակութիւնը։ Մենավաճառի գրութեան հաստատմամբ, որ յատուկ վարչութեան մը պիտի յանձնուի, կարելի պիտի ըլլայ մաքսախուսութեան առաջքն առնուլ, որով այժմէն պետական գանձը պիտի կրնայ տարեկան 120,000 ոսկի գանձել մէն մի քիլօկրամի համար 3 ղրշ.ի տուրքէն, և մօտաւոր ապագայի մը մէջ 160,000 ոսկի։

Մենավաճառի առաջին 9 տարւոյ շրջանէն ետքն, այս 3 ղրշ.ի տուրքը պիտի բարձրացուի 4 ղրշ.ի, որով 50 հազար ոսկւոյ առաւելութիւն մը եւս պիտի գոյանայ պետական գանձուն համար։ Իսկ 9 տարւոյ երկրորդ շրջանէն յետոյ, մէն մի քիլօկրամի համար առնուած 4 ղրշ.ի տուրքը պիտի բարձրանայ 4½ի, և այսպէս պիտի շարունակուի ցվերջ մենավաճառի տեւողութեան որ է 25 տարի։

Այս պայմաններէ զատ, արտօնատէրք կայս. կառավարութեան պիտի վճարեն առ նուազն 40,000 օսմ. ոսկւոյ տուրք մը, չորս միլիոն քիլօ Թէնպաքիի համար, մէն մի քիլօին մէկ ղրուշի հաշւով։ բայց եթէ ներմուծումը չորս միլիոնէն աւելի ըլլայ, այն ատեն մէկ ղրուշ 10 փարա պիտի վճարեն իւրաքանչիւր քիլոյի համար, այնպէս որ հինգ միլիոն քիլօ Թէնպաքիի համար մենավաճառի ընկերութեան վճարելիք տուրքը պիտի բարձրանայ 22,500 ոսկւոյ։

Այս առաւելութիւններէ զատ, Լ. Հէրալտ կը յիշէ նաեւ կարգ մը ուրիշ օգուտներ զորս կայս. կառավարութիւնը պիտի վայելէ Թէնպաքիի մենավաճառին հաստատմամբ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Դամասկոսի առողջապահական բժիշկ Տօքթ. Սեպասթիօի կողմէ Նոյմ. 23 թուականաւ եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ նոյն թուականին Դամասկոսի մէջ հնտախտէ երկու մարդ բռնուեր և երկու մահեր պատահեր են։ Նոյն բժիշկին կողմէ Նոյեմբեր 24 թուականաւ նոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ հնտախտէ ո և է մահ չէ պատահեր և մէկ մարդ բռնուեր է նոյն հիւանդութենէն։

ՀԱՐԻՒՐ ՀԱԶԱՐ ՄԱՐՔ

Սաքսոնիոյ վիճակահանութեան վարչութիւնը նախընթաց օր հեռագրած է Ղալաթիոյ սեղանաւորներէն Զօֆուրեան էֆէնտիի՝ թէ այդ վիճակահանութեան առաջին պարգեւը՝ հարիւր հազար մարք շահած է, 61,314 թիւը։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՍԱԿԱԳԻՆ

Ռումանական կառավարութիւնը նկատելով որ իր և Թուրքիոյ միջեւ կնքեալ մաքսային առժամեայ սակագնոյ պայմանաժամը լրանալու վրայ է, Թուրքիայէն ի Ռումանիա ներածեալ մէկ քանի ապրանքներու մաքսատուրքին վրայ յաւելում մը ըրած էր։ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն հրամայած էր Մաքսային վերատեսչութեան՝ որ փոխադարձաբար յաւելում մը ըլլայ Ռումանիայէն ի Թուրքիա բերուած մէկ քանի ապրանքներու սակագնոյն վրայ։ Այս խնդրոյն համար մաքսային պաշտօնատան մէջ յանձնաժողով մը կազմուելով յետ քննութեան տեղեկագիր մը պատրաստած է, որ պիտի մատուցուի Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին։

ԱՂԻՒՍԻ ՏՈՒՐՔԸ

Մայրաքաղաքիս մէջ պատրաստուած աղիւսի տուրքը թէեւ վարձակալութեան տրուած, սակայն Քաղաքապետ Վսեմ. Ռըտվան փաշայի հրամանաւ պայմանագիրը ջնջուելով, այդ տուրք անցեալ յունիս 18էն ուղղակի գանձուիլ սկսած էր։ Այդ տուրք որ երկու տարուան համար 150,000 ղրուշի վարձակալութեան տրուած էր ուղղակի գանձուելով, այդ 6 ամսուան միջոցին 550 ոսկւոյ մօտ գումար մը արտադրած է, որով երկու տարուան մէջ Քաղաքապետութիւնը 300,000 ղրուշի մօտ հասոյթ մը պիտի ունենայ։

ՁՄԵՌՆ Ի ՎԱՆ

Վանէն կը գրեն մեզ Նոյեմբեր 13 թուականաւ.

Այս տարուան արտասովոր եղանակը բաւական մտատանջութիւն պատճառած է վանեցւոց։ Ամրան անմիջապէս յաջորդեց ձմեռ։ Հոկտեմբեր ամսոյ մէջ քանի մը օր միայն օդը պարզ տեսանք, մնացեալ օրերու մէջ երբեմն անձրեւ՝ երբեմն ալ ձիւն տեղաց։ Նոյեմբեր 9ին ալ կանգունէ մը աւելի թանձրութեամբ ձիւնը բոլոր վանեցւոց աշխատութեան առարկայ դարձաւ։ Կը պատմուի թէ 30 տարիէ ի վեր այսչափ բարձրութեամբ ձիւն երբեք տեղացած չէր ի Վան. մանաւանդ այսպիսի ժամանակի մէջ երբ վանեցւոց մեծ մասը տակաւին տեսած չէին լինէր իրենց ձմեռուայ պատրաստութիւններ։ Այս տարի գիւղացիք մինչեւ իսկ չեն կրցած իրենց երկրագործական աշխատութիւններն աւարտել։ Բայց ձեան այս թանձր քօղը Վանայ հովիտը միայն ծածկած է. շրջակայ գաւառներէ քանիներու մէջ շատ քիչ ձիւն եկած լինելուն համար անմիջապէս հալած է, ոմանց մէջ եւս երբեք եկած չէ. Հետեւաբար յարաբերութիւնք դադրած չեն։

Տայր Աստուած որ օդեր փոքր միջոց եւս պարզ ընթանային որպէս զի խեղճ և անկար ժողովուրդ ժամանակ ունենար իւր ձմեռնային պատրաստութիւններ հոգալ։

ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔ

Հէքիւմէթ կ'իմանայ թէ ձեռնհաս իշխանութեան որոշմամբ Թուրքիոյ մէջ իրենց արհեստն ի գործ դնող հելլենական հպատակներու էսնաֆ թէզքէրէսի տրուելով, հարկ եղած տուրքը պիտի գանձուի։

ԱԾՈՒԽ

Քաղաքապետութիւնն հրահանգ ուղղած է թաղապետական բոլոր շրջանակաց որ ածխավաճառք [illegible] կոչուած մաղը գործածեն, փոխանակ իրենց ձեռքը գտնուած բարակ մաղին։

ՆՈՒՍՈՒՀԻ ՊԷՅ

Քարբերդի նախորդ կուսակալ Նուսուհի պէյ նախընթաց օր մայրաքաղաքս ժամանելուն, ուղղակի կայս. պալատ գնաց և սենեկապետաց միջոցաւ արժանացաւ կայսերական մեծարանաց։

«ՃԷՐԻՏԷԻ ՀՈՒԳՈՒԳ»

Փաստաբան Խաչէրեան Նազարէթ էֆէնտի և Մանիսալըզատէ Րէֆիգ պէյ կայս. կառավարութենէն արտօնութիւն խնդրած են Ճէրիտէի Հուգուգ անուն լրագիր մը հրատարակելու համար, որ միայն իրաւագիտական նիւթեր պիտի պարունակէ։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ

Յունաց Պատրիարք Ամեն. Տ. Նէոֆիտոս Ը. շրջաբերական կոնդակ մը ուղղելով գաւառաց բոլոր մետրապոլիտներուն, Երուսաղէմի և Աղեքսանդրիոյ պատրիարքաց, Կիպրոսի արքեպիսկոպոսին ինչպէս նաեւ Ռուսիոյ, Յունաստանի, Սերպիոյ, Ռումանիոյ եկեղեցեաց պետերուն և Գարատաղի մետրապոլտին, ծանուցած է իր ընտրութիւնն յաթոռ Պատրիարքութեան։ Ն. Սրբազնութիւն կիրակի օր Ներկայ գտնուեցաւ Գատըքէօյի յունական եկեղեցւոյն մէջ կատարուած արարողութեանց և ապա մէկ քանի այցելութիւններ տուաւ գիւղին յոյն երեւելեաց։

—Պատրիարքին փափագանօք, Պ. Լէօնիտաս Զարիֆի Ն. Սրբազնութեան ղրկած է իւր հօր կենդանագիրը որ Պատրիարքարանի սրահին մէջ կախուեր է։

—Պ. Սթէֆանովիչ կառքի երկու ձիեր նուիրած է Պատրիարքին։

ԲՐԻՆՔԻՓՕ

Դրամատէրց խմբակ մը մօտաղէր է եղեր կայս. կառավարութենէն խնդրել Բրինքիբօ կղզին օդային կազմով լուսաւորելու արտօնութիւնն։ Այս պահուս քննութիւններ կը կատարուին, ճիշդ գաղափար մը կազմելու համար այս ձեռնարկին ունենալիք յաջողութեանց մասին։ Այս քննութիւններն աւարտելէ ետք միայն հարկ եղած գործողութեանց պիտի սկսուի։

ԳԱՏԸՔԷՕՅԻ ԹՐԱՄՈՒԷՅԸ

Գատըքէօյի թրամուէյի շինութեան համար երրորդ խնդրագիր մը ներկայացուած է կայս. կառավարութեան, Պ. Անաստասիատիսի կողմէ։ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն այս խնդրագիրը ղրկեր է Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան, որպէսզի միւս երկուքին հետ բաղդատաբար քննուի։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ

Սէլանիկէն կը գրեն թէ ամեն տեսակ արմտեաց ու ընդեղինաց մեծաքանակ արտածում կը կատարուի քսան-երեսուն տարիէ ի վեր նմանը չտեսնուած եղանակաւ։ Արմտեաց ու ընդեղինաց յատուկ հրապարակին վրայ տասը հազարի մօտ գործաւորք կ'աշխատին և սայլերու ու բեռնակիրներու միջոցաւ արմտիք կը փոխադրեն շոգենաւերը։

ԱՅՏԸՆ ՔԱՂԱՔԻ ՀՐԴԵՀԸ

Այտըն քաղաքին մէջ պատահած հրդեհին վրայ հետեւեալ մանրամասնութիւնք կը հաղորդուին։ Հրդեհն սկսեր է նոյեմբեր 18ի կիրակի գիշերը ժամ 8½ին Հրէից Սինակոկի փողոցը գտնուած հրեայ նպարավաճառի մը խանութէն։ Նոյն պահուն փչող սաստիկ հովին ու շէնքերուն փայտաշէն ու խիտ առ խիտ գտնուելուն պատճառաւ, կրակը բաւական տարածուեր է, սակայն ամեն ջանք ի գործ դրուելով կարելի եղեր է կրակին ընթացքը կասեցնել։ Այրած են երկու խոշոր շէնքեր, յորս 450 հրեայք կը բնակին եղեր, եօթը խանութ, երկու Սինակոկ, Սարայ-Իչի թաղին մէջ մէկ քանի իսլամի տուներ և էմին Աղա Խանը կոչուած շէնքին ետեւի կողմը։ Երեք տուներ եւս փլցուեր են հրդեհին առաջքն առնլու համար։ Կայր եւ կաղ Սարօնէ անուն հրեայ մը և Կալանթօ անուն ուրիշ հրեայ մը, առաջինը 35 և երկրորդը 45 տարեկան, այրեր են։ Անմիջապէս յանձնաժողով մը կազմուելով 90 ոսկւոյ հանգանակութիւն մը կատարուեր և ի Սէօքէ Պէյլիս անուն գործարանատէր մը 50 ոսկի նուիրեր է։ Այդ հանգանակութեամբ հրկիզելոց՝ ուտեստ, հագուստ եւլն. բաշխուեր են։ Հրկիզեալք բարեմաղթութիւններ ըրեր են վասն կենաց Վեհ. Սուլթանին։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Կիրակի օրը Ֆրանսական դեսպանատան մէջ տեղի ունեցաւ Ֆրանսական գաղթականութեան երեւելեաց տարեկան ընդհ. ժողովն ընդ նախագահու Պ. Քանպոնի, ընտրելու համար երկրորդ երեսփոխան մը փոխանակ Պ. Կառնիէի որ առաջին երեսփոխան եղած է, որովհետեւ Պ. Էմիլ Տըվայի պաշտօնը կ'աւարտի տարւոյս վերջը։

Քուէարկութիւն կատարուելով, Պ. Սիլվէն Միլ ստացաւ քուէից առաւելութիւնն և ընտրուեցաւ երկրորդ երեսփոխան։ Ապա, Պ. Քանպոն ծանոյց թէ յառաջիկայ կիրակի «Ֆրանսերէն լեզուի ծաւալման միութեան» անդամները դեսպանատան մէջ պիտի գումարին մասնախումբ մը կազմելու համար։ Դեսպանն յայտարարելով թէ այս ընկերակցութեան անդամոց թիւը շատ սահմանափակ է, կիրակնօրեայ սոյն գումարման հրաւիրեց զանոնք եւս որք ցարդ չէին մասնակցած։

«ՄԱՀԱԼԼԱ» ՇՈԳԵՆԱՒԻՆ ԴԷՊՔԸ

Կը յիշուի թէ եգիպտական Մահալլա շոգենաւը Եաֆֆայի նաւահանգիստը մօտեցած պահուն շոգենաւին մէջ կռիւ մը ծագելով մարդեր սպաննուած ու վիրաւորուած էին եւ հարկ տեսնուած էր նաւապետներն ու մեքենավարը, որք անգլիական հպատակ են, Եղեռնադատ ատենին առջեւ դատել։

Արդ, նաւապետներն ու մեքենավարը, մայրաքաղաքիս անգլիական հիւպատոսարանին դիմելով, խնդրեր են որ իբրեւ անգլիական հպատակ՝ իրենց դատը տեսնուի նոյն հիւպատոսարանին առջեւ, սակայն հիւպատոսարանը պատասխաներ է թէ երբ ոճիր մը Թուրքիոյ մէջ գործուի ու սպանեալն կամ վիրաւորեալը օսմանեան հպատակ ըլլայ, յայնժամ դատը օսմանեան դատարանաց առջեւ կը տեսնուի ի ներկայութեան հիւպատոսարանի կողմէ կարգեալ պաշտօնէի մը։ Նաւապետներն ու մեքենավարը նոյնպէս խնդրած ըլլալով որ իրենց դատը մայրաքաղաքիս մէջ տեսնուի, ասոր համար եւս պատասխան ընդունեներ են դիմել Դատական Նախարարութեան։ Նաւապետներէ մին աւստրիական հպատակ ըլլալով, Վիեննայէ տակաւին պատասխան մը եկած չէ անոր դատաստանին նկատմամբ։

Վանէն եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Կարճկան գաւառակին մէջ երեւան ելած պաճարախտը սկսեր է թեթեւնալ ձեռք առնուած միջոցներու շնորհիւ։

—Ձեռնհաս իշխանութիւնն հրամայած է որոց որ անկ է՝ արգիլել սրճարաններու մէջ թուղթի խաղերը։

—Զմիւռնիոյ լրագրաց մէջ կը կարդանք թէ տեղւոյն հրէից Սինակոկի վարչութիւնը հրէից յատուկ միսին ու գինիին վրայ դրուած կապէլա կոչուած տուրքին քանակութիւնը աւելցուցած ըլլալով, ժողովուրդը կը բողոքէ եղեր։

—Այտընի Նահանգին կրթական տեսուչ Թահսին պէյ, կ'ըսէ Հաքիքաթ, Զմիւռնիոյ գրավաճառաց խանութները խուզարկելով վնասակար գրքեր գտեր և գրաւեր է։

—Կեսարիոյ Նորընտիր կառավարիչ Ապտիւլքանի փաշա Նոյեմբեր 2ին իւր պաշտօնատեղին ժամաներ և արժանավայել պատիւներով ընդունուեր է։

—Սկիւտարի մէջ Թուրք սպասուհի մը ապօրէն յարաբերութենէ մը ունեցած զաւակը ծնելուն պէս խեղդեր և տանը սանդուխին տակ թաղեր է։ Ոստիկանութիւնն իմանալով, մանկան դիակը գտեր և այդ կնոջ վրայ մտային խանգարման նշաններ տեսնելով [illegible] հիւանդանոցը ղրկեր է, ուր պիտի դարմանուի մինչեւ որ ծննդաբերութեան տկարութենէն ապաքինի։

—Անցեալ կիրակի օրը Քիոսի մէջ երկրաշարժի ցնցում մը զգացուեր է։ Ուրլայի մէջ եւս անցեալ երեքշաբթի գիշեր երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մը զգացուեր է, սակայն ո և է արկած չէ պատահեր։

—Կիրակի գիշեր ի Պէօյիւքտէրէ Տէրէ Իչի Թաղը Սօֆիրի անուն յոյնի մը տանը մէջ հարսանեկան հանդէս կատարուած պահուն, մինչդեռ 30-40ի մօտ հրաւիրեալք կը պարէին, յանկարծ սրահին տախտակամածը փլչելով պարողք ու պարուհիք ևրեք կանգուն բարձրութենէ վար ինկեր են, սակայն բարեբաղդաբար ո և է արկած չէ պատահեր։

— Ռուսական դեսպանատան երրորդ քարտուղար Պ. Զինովիեֆ երէկ Օտեսայէն աստ վերադարձաւ։

— Մէքքէէն կը գրեն առ Սուլթան թէ տեղւոյն ձիերուն միջեւ հիւանդութիւն մը երեւան ելեր է որուն շատ ձիեր զոհ գացեր են. մանաւանդ հեծեալ-ոստիկան զինուորաց ձիերէն քառասուն հատը զոհ գնացեր են այդ հիւանդութեան։ Այդ հիւանդութիւն ձիերուն կոկորդէն սկսելով գլուխը կուռենայ եւ անմիջապէս մահ առաջ կուգայ եղեր։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ
ԲԵՐԱՅԻ

Այս գիշեր, դեսպանական երեկոյթ։ Պիտի ներկայացուի, ըստ խնդրանաց հասարակութեան,

ԼԸ ԲԸԹԻ ՖԱՈՒՍԹ
(LE PETIT FAUST)

ՕՍՄ. ԹԱՏՐՈՆ
Ի ՇԱՀԶԱՏԷ ՊԱՇԻ

Մնակեան էֆէնտիի օսմ. թատերական խումբն այս գիշեր պիտի ներկայացնէ, ի նպաստ Պ. Ռ. Պիննէմէճեանի, ԱՂՔԱՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻ ՄԸ ՎԷՊԸ, թատերգութիւն 7 արարուածով, և ՖՐԱՑԱ ծիծաղաշարժ զաւեշտ, երկու արարուածով։

ԱԶԴ
ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Օսմ. Հանրային Պարտուց Վարչութեան Թողեալ հասութից ընդհ. տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ Միթիլլիի Պանքային բաժնեթղթերն ունեցողներուն թէ՝ դրոշմի կանոնական տուրքերն ըստ օրինի վճարուած ըլլալով այս Պանքային դրամագլխէն որ է 264.000 օսմ. ոսկի, 24.000 բաժնեթղթերու բաժնուած, այս բաժնեթուղթք պիտի կրնան ներկայացուիլ դրոշմի յատուկ վարչութեան դրասենեակը, Կալաթայի մաքսատան վերնայարկն, ուր յիշեալ բաժնեթղթոց դրոշմի վերաբերեալ ձեւակերպութիւնները պիտի կատարուին առանց ծախսի։ 1—3

ՍԿԶԲՆԱՏԱՐԵՐՔ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ
Ի ՊԷՏՍ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ

Գրեց
Կ. Ս. ԻՒԹՈՒՃԵԱՆ
Յանձնարարութեամբ Ուսումնական Խորհրդոյ
Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան

Հարստութիւն արտադրելու եւ արդիւնաւորելու օրէնքներն ինչպէս նաեւ հարստանալու միջոցները կ'ուսուցանէ ամենապարզ եւ դիւրըմբռնելի ոճով։

Կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քով։
Գին 4 ղրուշ։

ՁԻՒՊՏԷԼԻ ՍԱՐՖԻ ՖԱՐՍԻ

Աբիկեան էֆէնտիի սոյն երկը՝ զուտ պարսկերէն լեզուի կանոնները պարունակող կարի դիւրուսոյց եւ ճոխ քերականութիւն մ'է։ Գին 100 փր. 1—5

ՑՈՆԱՑՈՅՑ

Բանախօսութիւն ՏՔԹ. ԱԼՊ. ԼՈՆԿԻ
ԳՈՐԾ Բ.
ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱՑ ՌՕՊԵՐԹ ՔՕԼԷՃԻ
Գին 60 փարա

Կեդրոնատեղին է Պաղչէ Գաբու ջրավաճառ Պօղոս աղայի խանութը։ Կը գտնուի նաեւ Զարդարեան տպարանը։ 2—3

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 7 դեկտ.— Արտաքին գործոց նախարարութիւնն հեռագիր մը ընդունեց Շանկայի անգլ. ընդհ. հիւպատոսէն ծանուցանող թէ չինացի զօրքերը կատարելապէս ցրուեր են յեղուզակները։ Բրիտոնէից ջարդն հաստատուած է, բայց անհիմն է այն զրոյց թէ կանանց դէմ բռնաբարութիւններ գործուեր են։

ՖՈՒՌՆԻԷԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԼԻՈՆ, 6.— Սոսկալի պայթում մը տեղի ունեցաւ Սէնթ Էթիէնի հանքածուխի հանքերուն մէջ. վաթսունէ աւելի մեռեալ կը կարծուի։

ՓԱՐԻԶ, 7.—Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Պ. Իվ Կիյօ վաղը Սէնթ-Էթիէն պիտի ուղեւորի։ Աղէտէն մեռեալներուն ճիշդ թիւն է 73։

ՊԵՐԼԻՆ, 7.—Միացեալ-Նահանգաց հետ առեւտրական դաշնագրութիւն մը կնքելու պաշտօն ունեցող գերման պատուիրակք նպաստաւոր կերպիւ կատարելով իրենց պաշտօն ստորագրութիւնք փոխանակուեցան այսօր։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 26 Նոյեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ		109 1/4
3 » Բարիզի	»	23 10

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. [Մեծ. Դ. Սերի]		19 12 1/2
Բերայի մէջ	»	19 19
Առաւօտուն բացուելուն	»	19 17
Կէս օրին	»	19 17 1/2
Թանզիմաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ		72 30
» » ժամ 5ին		73 03

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	A. Սերի	43 5/8
»	B. »	25 1/4
»	C. »	19 17

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԱՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	4 10
Քրէտի ժէնէրալ	» »	8 05
Պանք տը Գօնս.	» »	4 32
Սօս. Շանժ. է վալէօր	» »	4 30
Ռէժի	» »	14 34
Թրամուէյ	» »	587 1/2
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	63 3/4
Բաժնեթուղթ Լավրիոնի Գ. Կ.		119

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 22
Անգլիական ոսկի	»	110 07
Մարք [Գերմանական ոսկի]	»	107
Իմփերիալ	»	90
Քրիմից	»	51 15
Ռուպլի թղթադրամ	»	9 37
Մեծ. արծաթ [տարբ.]	»	107 24
Մանր արծաթ	»	102
Մէթալիք	»	98
Թասֆիյէ	»	21
Տօկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	7

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ԲԱՐԻԶ, 7 Դեկտ., ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 80
» » 4 1/2 %	104 70
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սերի Դ.	17 97
» Երկաթուղի	63
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	341 87
Պանք Օթօման	542 50
Սօսիէթէ ժէնէրալ	— —
Գրէտի Լիոնէ	787 50
Իտալական Ռանթ 5 %	90 75
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	414 37
Եգիպտական միացեալ	480
Օսմ. Մաքս. արժեթուղթ	439 37
Օսմանիյէ (Օսմանեան քօնսօլիտէ)	336 25
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 22 1/2

ԼՈՆՏՈՆ, 7.— ժամ 5 վայր. 50 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	95 43
Օսմ. » Սերի Դ.	17 68
» » » Ա.	43 5/8
» » » Բ.	25 1/4
» » » Գ.	17 68
Փոխառութիւն 1877	— —
Պանք Օթօման	11 56
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիյէ)	94 7/8
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	89 1/4
Տօմանիալ (փոխառ. Ռուսիոյ)	102
Ռուսական 1890	94 1/4
Այտընի երկաթուղի	21 1/4
Գասապայի երկաթուղի	15 1/2
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 400

ՎԻԷՆՆԱ, 7.— ժամ 4 վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	30 50
» Ռէժիի բաժնեթղթք	156
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	118 30
» Փարիզի »	46 80

ՊԵՐԼԻՆ, 7.— ժամ 4 վայր. 30

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 220
» Փարիզի »	81 40
Ռուբլ թղթադրամ	196
Օսմանեան երկաթուղի	59 75
Օսմ. քօնսօլիտէ Սերի Դ.	17 50
Օսմ. Ռէժի	169 20

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 7 — ժ. 11 վ. 10 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 76
Օսմանեան քօնսօլիտէ Դ.	17 99
Օսմանեան երկաթուղի	63 50
Օսմ. Ռէժի	340
Բրիօրիթէ Թիւրք	— —
Օսմ. Մաքս. արժեթուղթ	440
Պանք Օթօման	538 12
Օսմանիյէ	339 37

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ՄԸ
Ի ԳՈՒՄ-ԳԱՊՈՒ

Անցեալ տարի օգոստոսին սկիզբները Նասիպ էֆ. Գարագաշ բազում աշխատութիւններով հիմնեց Մանկապարտէզ մը ի Գում գաբու. եւ այս կիրակի այդ ազնուասիրտ երիտասարդին քրտնաթոր ճըգանց արդիւնքը վայելելու հրաւէրն ունեցաւ նոյն թաղին հասարակութիւնը։ Հրաւէր ըսի, որովհետեւ հանդէսը հմայիչ երեւոյթ մը ունէր։ Մտածեցէք անգամ մը՝ Գում-Գաբուի այդ խորերը, ամիրաներու յիշատակարաններուն քով, 7էն մինչեւ 11 առանց ժամացոյցին վրայ ակնարկ մը ձգելու ժամանակ անցնել գրեթէ լսուած չէր։ Ընտանեկան երեւոյթ մ'ունեցող այդ հանդէսին մէջ մինչեւ վերջն սքանչացանք դեռ նոր խօսիլ սկսող մանկանց կրօնական, իրագիտական, հաշուական եւ աշխարհագրական զանազան հարցմանց համարձակութեամբ պատասխաններուն վրայ։

Նասիպ էֆ. կարդաց տեղեկագիր մը որուն մէջ հին եւ նոր դրութեանց տարբերութիւնն ի յայտ բերելով, եզրակացուց ծնողաց ուշադրութեան ջերմապէս յանձնարարելի այդ գործին վերջնականապէս հաստատուած լինելուն վրայ։ Այդ տեղեկագրէն իմացանք թէ խնամակալութիւնը կամ լաւ եւս է ըսել Նասիպ էֆ. շինել կուտայ կառք մը նման Բերայի Սէն Պէնուա վարժարանի կառքին որ Կէտիկ-Բաշայի բարձունքէն մինչեւ Ենի-գաբուի հեռաւոր թաղերը պտըտելով պիտի հաւաքէ այդ մանուկները ցրտաշունչ եղանակին մէջ անոնց երթեւեկը ապահովելով եւ առողջութիւնը պահպանելով։ Մանկապարտէզի տնօրէնը ջերմ շնորհակալիք յայտնեց անոնց որք աջակցած էին այդ հանդիսին շուքն աւելցնելու. Պեզճեան Մայր-Վարժարանի Թաղական Խորհուրդը իւր սրահները բացած էր, Աճեմեան էֆէնտի բազմաթիւ գորգեր ու զարդեր ղրկած էր բեմը պճնելու համար եւ վերջապէս Լուսաւորչեան վարժարանի բարձրագոյն կարգի սանուհիք դաշնակահարութեամբ հանդիսին փայլն աւելցուցած էին։

Հուսկ ուրեմն խօսք առնլով Մկրտիչ էֆ. Մելիքեան, ծնողաց յանձնարարեց ջերմապէս այդ կրթական հաստատութիւնն եւ ի դիմաց հանդիսականաց շնորհակալիք յայտնեց Նասիպ էֆ. Գարագաշի ջանասիրութեան եւ անոր աջակցող երեք վարժուհիներուն։

Վ. Գ.

ՅԻՇԱՏԱԿԱՑ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

Բ.

Սրտաբեկ կը հեռանամ, հոգեխռով ամբոխէն, ու սրտաբեկ՝ մուրող կնոջմէն. սփոփուելու տեղ մը կը փընտռեմ, մխիթարուելու անկիւն մը կ'որոնեմ, սակայն կնոջ պատկերը զիս չը թողուր, կը խռովէ՛ զիս, կը հալածէ՛ զիս։

Բաւական ժամանակ թափառեցայ, վարանեցայ, կը տեսնէի խումբ խումբ մարդիկ, կին ու տղայք բոլորակներ կազմած, որ ապշութեամբ մտիկ կ'ընէին զուարճախօսներու, ծաղրածուներու ու մէկ էլ քրքիջ մը ասդիէն, քահ քահ մը անդիէն բրցնելով կ'զբօսնէին, քէյֆ կ'ընէին։

Անոնք ալ եղջանիկնե՞ր էին, թէ իրենց վիճակի կամ ճակատագրի անգիտակիցնե՞ր.... Այլ յայտնի կը տեսնուէր իրենց վրայ, ոսկեայ մանեակներ ու արծաթազօծ ապարանջաններ, ոսկեզօծ ժամացոյց ու ոսկեձօղ շղթայ, ոմանց մէջքն ալ փայփլուն գօտիներ, իսկ գլուխնին փսխախիւ ծամեր՝ գունակ գունակ ժապաւէններով, որք սիրտ կը գրաւէին, աչք կը գողէին։

Պէս պէս մտածութեամբք պաշարուած, ո՛չ տանն, եկեղեցի մտայ. դեռ կնոջ պատկերը կը հալածէր զիս, ու դպիրք հոն ալ, զարմանալի՛ զուգադիպութիւն, կնոջ մը վրայ կ'երգէին, բայց ի՛նչ անհուն տարբերութիւն այդ կիներու միջեւ, ահա թէ ինչ կը լսէի, «Հրեշտա՛կ ի մարդկանէ, մարմնաւորի՛ քերովբէ, երկնաւո՛ր արքայուհի, անխառն [illegible], մաքուր որպէս լո՛յս, անշաղախ ըստ նմանութեան պատկերի՝ արուսեկի՛ն բարձրութեան, գերազանց քան զբնակութիւն անկոխելի՛ն սրբութեանց»։

Ալ ի՛նչ կըլլայ մարդ, այս հակառակամարտ տպաւորութիւններու առջեւ. մին հրեշտակ մըն է մարդկան մէջ, միւսը՝ տղմաթաթախ [illegible] մը, սալայատակին վրայ. մին արուսեկին չափ բա՛րձր, ու անկոխելի սրբութիւն, միւսը գետնին հաւասար, ու ոտնակոխան պղծութի՛ւն. ո՜րքան յուզուեցայ, որքան ալ խռովեցայ, արդեօք ճակատագրին մէկ հաճո՞յքն է սա, թէ մարդուն կրից արդարացի մէկ պատուհասն, թերեւս այս վերջինն ըլլայ՝ ըսի, ու քիչ մը սփոփուեցայ, այնուհետեւ ալ կնոջ պատկերը մտքէս անդարձ հեռացաւ, հալածական վարեցաւ։

Եկեղեցիէն ելնելով 4 թիւ սենեակս քաշուեցայ, ուր հետագայ բանաստեղծութիւններն կանթեղին լուսով աչքիս հանդիպեցան։

Օրինակեցի զանոնք խնամով, ու մեր բարեկամ Ալփասլանին, երբ նըւէր, Արմաշեան ուխտագնացութեանս, կը դնեմ աստանօր։

«Մայր և զաւակ Սարկաւագեան,
Եկուրնէ մեր բնակարան,
Քսան և հինգ մայիս օրուան,
Եկանք յ'Արմաշ, վանք Զարխափան։

Հրաշագործ Աստուածածին,
Մայր մեր անմահ Կոյս հեզագին,
Արժանացանք Սիրուն դէմքին,
Տեսնելով զայն յ'Եկեղեցին։

Երանի այդ ուխտաւորաց
Որ գան տեսնալ Փրկիչ Աստուած
Բայց մե՜ղք ամօթ հարստաց
Որ ոչինչ են ոսկին պահած

ԼԵՒՈՆ ՍԱՐԿԱՒԱԳԵԱՆ
Ի Սուրբ Արմաշ, 28 մայիս 91

Կը տեսնե՞ս, Ալփասլան, Մարիցա գետոյն արտակետալ ափունքն ալ ունի իր երգահանը, իր յանգապատում բանաստեղծը, միայն երգիծաբան Պարոնեան մը չծնիր, այլ կը հասցնէ քերթող Սարկաւագեան մը, ա՛յո, ես ձեռնհաս չեմ դատելու, քե՛զ կը թողում հատանել վճիռ մը, վճի՛ռ [illegible] Վասփորի գեղածիծաղ բարձունքէդ։

Ահա քեզ ուրիշ մըն ալ, անստորագիր այլ փորձառու մտաց արդիւնք, դարձեալ ոտանաւոր, թէ և Թրքաբարբառ,

«Ալլահ՝ ըրաստ կէթիրսէ պիր ատամըն իշի
Մէրտլէրէ կէչիրիր տիշի,
Մէկէր րաստ կէթիրմէսէ պիր ատամըն իշի
Մահալլէսի եէր իքէն քըռըլըր տիշի։

Գրաբառ կուզե՞ս, ան ալ ունիմ թէ և տաղասխալ, ի՛նչ փոյթ, միայն ստորագրութեան երկայնութենէն չը խրտչիս, թերեւս մի քանի անձանց եղած ըլլայ։

«1890 Յունիս 18։

Եկեալ յուխտ և յերկրպագութիւն կատարեցաք ըստ սրտից մերոց զբաղմանց մեր։»

(Ստորագրութիւն)
Մ. Ռ. Ս. Վ. Ջ. Տ. Մ. Պ.

Փիլիսոփայութենէ կախորժի՞ս, անկէ ալ օրինակ մը բերեմ քեզ, Լէօփարտիի՞ է թէ Շոբենհաուրի, Քանտի՞ թէ Վօլթէռի, չեմ կրնար անուն մը տալ, բայց ի վերին երեսս, կը թուի խըռովամբակ հոգւոյ մը, յանձնապաստան գլխոյ մը, որ իր բաժին մէջէն, կարծեմ ինքն ալ, ինքզինքը դո՛ւրս ցայտեցնելու անկարող եղեր է։ Ո՛չ գիր, «Ո՛հ ցաւեր, որչափ զիս տանջէք, դարձեալ ձեզ չարիք չպիտի խոստովանիմ»

«Թող ուզածին չափ տանջուի, ու եայա չի խոստովանիր, ո՞ւմ փոյթ։ Մեծութի՞ւն կը սեպուի այդ, թէ փիլիսոփայութիւն։

Ուրիշ հատուած մը, որ զիս խընդալով խնդացոյց, և էր հեղինակութիւն մը կամ ժամժան թերի բացատրութիւն մը, կարծեմ, բայց վերջապէս վարպետորդի Բէէ (type)ի մը ծնունդ կը սեպուի։

«Պիզ խէ կէլտիք տիշարտան
Սաղըք խըթմէք իչին Ալլահտան»

Առեր են չեն առեր, Աստուծոյ վրայ հաւատքնի՞ն փոխեր են, թէ չեն փոխեր, յայտնի չէ, խօ՛սք մը, շանթ մը պատին վրայ փակցուցեր, ու մեկներ են։

Օրիորդ մըն ալ Մագքի գիւղի վարժարանի շրջանաւարտներէ (ինչպէս ինք իր ձեռօք գրած և ստորագրած է։) ունի սխալ մը զոր չենք ուզեր դըննել հոս իր համեստութիւնը չ'վիրաւորելու նպատակաւ, այլ կը յորդորենք զինքը, որ շրջանաւարտ բառը գործածելու զգուշանայ...գէթ դըպրոցին պատիւը պահելու համար։

Վա՜հ, վանեցի Շահան Վարդանեանին ալ մէկ գրութիւնը կար խիստ շահագրգիռ, խիստ հետաքրքրական, բայց կարելի չեղաւ ինծ ընդօրինակել իր [illegible] լեզուին, [illegible] ալ գրչին շնորհիւ... Հատուած օրուան ձգեցի այդ աշխատութիւնը, այդ հանելուկին լուծումը, բայց դարձեալ չի յաջողեցայ, որչա՛փ ցաւեցայ։

Ցողնած, մանաւանդ նեղացած դուրս կ'ելնէի, երբ աչքիս հանդիպեցաւ կրօնաւոր մը, յարգանօք խոնարհեցուցի գլուխս ու պիտի ըսէի. Տէ՛ր Հայր, դո՞ւք ալ հոս էք, երբ անդիէն մէկը. «Մամբրէ՛ Հայր սուրբ, հաճեցէք պահ մը խորհրդարան գալ» գոչեց դժնիկ ձայնով. Ուշաբերեցայ ամփոփեցի ինքզինքս, թերեւս սխալած էի, ուստի նորէն նայեցայ այդ Տէր Հօր, ո՛չ, սխալած չէի երբեք, միայն թէ անունը Մամբրէ էր և ինքն ալ վարդապետ, ես զինքը Օրթագիւղի Տէր Վրդանէս Հայրը կարծեցի, վարդապետը՝ անոր կը նմանէր կատարելապէս, [illegible], դէմքովն ալ, հասակովն ալ։

Ո՛չ մէկուն պատմեցի այս անցքը, ո՛չ իսկ Հայր Սուրբին որոյ հետ տեսնուեցայ յետոյ, սակայն մտքէս չէր ելներ, քանի կը տեսնէի Հայր Մամբրէն, երբեմն ալ, ի՛նչ պահեմ, իր ներկայութեանը քմծիծաղներ կունենայի, չ'գիտեմ թէ բան մը կը կասկածի՞ անոնցմէն, ահաւասիկ այնքան օրերէ յետոյ կընծայեմ իրեն [illegible] բանալին։

Դէմքի վրայ խօսեցայ, կարգն է որ խօսիմ երկու դէմքերու ալ վրայ, դէմքո՛վ պիտի աւարտեմ այս յօդուածը։

Նստած էի Օրմանեանի սենեակը, Դուրեանեանի հետ. Հեռուէն տեղեկացանք, մօտէն ալ տեղեկանալ կուզէի դպրեվանուց ընթացքին վրայ։ Մեր խօսակցութեանը միջոցին մէկը ներս մտաւ, գլուխը բաց, գիսախռուիւ մազերն ալ դէպ ի ետեւ ձգած, անյագ նայուածքովն յառաջանալով ըսաւ. «Ծառայ եմ, Սրբազան, ինչպէս գիտէք այսօր բաւական մտատաղ ունիմ, հնա՞ր է ինծ շնորհել քիչ մըն ալ մետաղ»։ Ինքը թուխ, շատ թուխ. բայց ձորձը՝ կարի սպիտակ. «Կը ճանչնա՞ս մեր մառանապետը՝ ըսաւ Օրմանեան, Յովհաննէս Վարժապետեանը»։ Արդեօք Մուրատ վարժապետին անդրանիկ որդի՞ն էր, Մուրատեան Աբրահամի երէց եղբայրը. մոռցայ հարցնելու, անոնց երկուքին մէջն ալ չկար տարբերութիւն, մին վարժապետի տղայ, միւսը վարժապետեան, միայն այս վերջնոյն մօրուքին ծաւալը լայնկէկ թուեցաւ ինծ, ներելի տարբերութիւն մը չսեպուի՞ր, ապացոյց անդրանկութեան, այլ թէ իրաւ կապ մըն ալ կա՞ր եղբայրութեան...

Անկէ ելնելով գացի խորհրդարան, ընդարձա՛կ սենեակ, քիչ շատ կահաւորուած, ու շուրջանակի պատկերներով զարդարուած, թէ և մեծագոյն մասամբ լիովին հնցած։

Աչք կը նետենք այդ նկարներու վրայ, Արմաշու վանահայրց, Առաջնորդաց պատկերներն են ամենքն ալ, որոց շատերն ազգին Պատրիարքներ եղած են. ինչ ալ ըսուի, վերջապէս, եպիսկոպոսներու ալ [illegible] վայր մըն է Զարխափա՞նը։

Այդ նկարներու ամենէն մեծագինը Թադէոս եպիսկոպոսինն է, հիմնադիր՝ Սուրբ ուխտին, երբ 1600 թուին։

Լուսահոգի Թադէոս Սրբազան երկայն մօրուսով, խոր խոր աչերով, ու լի շնորհօք հոգեւորական մըն է, հայեցուածքն անուշ, ճակատ սրբափայլ, նա անկեղծ հաւատաւոր մը եղած է. դեռ կ'երեւին իր կուսական դէմքը, դեռ կ'երեւի անմեղ ժպիտն ալ որ կծկուա՛ծ, պռստո՛ւած շրթանցը վրայ մեղմիկ իմն թառած է, ու ամօթխած երկիւղի մըն ալ դադարա՛ծ, կը դառնամ շարունակ կը նայիմ այդ պատկերին, այդ պատկառելի դէմքին որ դեռ անփակ աչքերով, իր պանծալի հաստատութեանը վրայ կը հսկէ երեք ամբողջ դարեր ոտքին տակ դրած. Ու կ'ըսեմ. մարդս այսպէս կը յաղթէ մահու, այսպէս կ'արհամարհէ դարերո՛ւ։

ԳԱՍՊԱՐ Պ. ՆՇՄՅԼ
Պոյաճըգիւղ 1891 Նոյ. 8

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔ
ԿԱՄ
ՕՐԻՆԱԳԻՐՔ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ

Հայազգի Տիմիթրիոս էֆէնտի Զօլաքիդիս՝ աշխատակցութեամբ ձեռնհաս օրէնսգէտի մը՝ այս անգամ սկսած է յունականէն ի հայ թարգմանել, և ճոխ բացատրութիւններով ի լոյս ընծայել յիշեալ վերնագրով յոյժ կարեւոր օրինագիրքը։

Տպագրութիւնը սկսած է արդէն։

Բաժանորդագինն է 40 ղրշ. որոյ 20ը կանխիկ և մնացեալը՝ ընտիր կերպով կազմեալ գիրքը յանձնուելէ վերջ վճարելի։

Բաժանորդագրութիւնք կընդունուին Լրագրոյս խմբագրատունը։

ՏՕՔԹ. ՍԱՐԳԻՍ ԷՖ. ԹԱՀՄԻՃԵԱՆ

որ տարիներէ ի վեր գաւառաց մէջ քաղաքապետական բժշկի պաշտօն կը վարէր, այժմ մայրաքաղաքս հասած և իւր բնակութիւնը հաստատած է ի Պոյաճըգիւղ, ուր ամեն օր մինչեւ կէս օր կը դարմանէ իրեն դիմող հիւանդները։

Երեքշաբթի օրերը ձրի աղքատաց համար։ 2—6

ԼԱՄՕԼԻՆԵԱՌԱ
ԿԱՄ
ՃԱՂԱՑՊԱՆԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

Տաշ կոմսուհիի հեղինակութիւնն եղող սոյն գեղեցիկ վէպ այս անգամ հայերէնի վերածուած ըլլալով 176 երեսէ բաղկացեալ և 9 պատկերօք գեղեցիկ տըպագրութեամբ ի լոյս ընծայուած է.—գինն է դիւրամատչելի.—կը գտնուի բոլոր հայ գրավաճառաց եւ ջրավաճառ Պօղոս եւ Յակոբ աղաներուն խանութը։

1892
ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ
ԸՆԴԱՐՁԱԿ
ՕՐԱՑՈՅՑ
ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
ՀԱՅՈՑ
ՏՊԱԳՐ. ԵՒ ՎԻՄԱԳՐ.
ՊԱՂՏԱՍԼԵԱՆ
Սուլթան Համամ
թիւ 14
Կ. ՊՈԼԻՍ

Կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քով։ Գին 3 ղրուշ։

ԱԶԴ

Առաջնակարգ և համբաւաւոր մի դաստիարակ, հմուտ հայերէն, թուրքերէն, Ֆրանսերէն լեզուաց, թուաբանութեան, աշխարհագրութեան եւ պատմութեանց՝ պատրաստ է գոհացուցիչ պայմաններով դաստիարակի կամ տեսչի և ի հարկին մանկավարժական դասուց պաշտօն ստանձնել մայրաքաղաքիս վարժարանաց մէջ։

Առ այս պէտք է դիմել լրագրոյս գրասենեկին։ 3—3

Հայերէն, տաճկերէն, գաղղիերէն եւ անգլիերէն լեզուաց և մաթեմաթիքական ուսմանց և բնական գիտութեանց տեղեակ վկայեալ երիտասարդ մը պատրաստ է ուսուցչական պաշտօն վարել ի Կ. Պոլիս կամ ի գաւառս։ Դիմել Աւետաբերի Խմբագրատունը։ 4—6

Մ. ՄԻՍԱՔ

Մասնագէտ-վարսայարդար կանանց, նախկին գլխաւոր պաշտօնեայ Պ. Մ. Իգլիտորի, որ փոխադրած է իւր տեղն Բերա Մեծ փողոց Քօնքորտիա թատրոնին կից գտնուած մասնաւոր Քէֆֆէհանի նոր սրահը, ուր դիմող յաճախորդք մեծապէս գոհ պիտի մնան։ Պատրաստ է նաեւ մասնաւոր տուներ այցելել։

ԱԶԴ

Հնդեւրոպական Նախալեզուին յարգոյ հեղինակն՝ Հ. Սերովբէ Վարդապետ Տէրվիշեան՝ ուզելով իւր աշխատասիրութիւնն ազգիս բանասիրաց մէջ աւելի տարածել, յանձն առաւ մեծ զեղչ մ'ընել գնոյն վրայ։ Հետեւապէս կը յուսացուի որ մեր հին լեզուին կազմութեան և այլ գաղտնեաց վրայ կարեւոր և հիմնական ծանօթութիւններ ստանալ ուզողները պիտի փութան այս առթէն օգուտ քաղել։ Մընացած սակաւաթիւ օրինակներն սպառելու մօտ են։

Կեդրոնատեղին է Գավաֆեան գրատուն, Զաքմաքճըլար. ի գին 5 դահեկան։ 2—3

ԼԱՆՕԼԻՆ
ՔՐԷՄ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹ
ԼԱՆՕԼԻՆ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ այրուածոց կեղեքուածներու։
ԳԵՐԱԶԱՆՑ մորթի պահպանման համար, մանաւանդ մանուկներու մաշկին, և գոյնի պահպանման։
ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ մորթի հիւանդութեանց և ընդդէմ արիւներթութեանց։

Կը վաճառուի ամեն դեղարաններու եւ դեղօրէից ու անուշահոտութեանց մթերանոցներու մէջ։

Գործակալ և ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս
Մ. Ս. ՖՐԷՕՑԼԻԽ
Կալաթա, Մերթեպանի փողոց, Փրնաճեան խան։

Լաւ տեսակ ըռանալի ածուխ կը վաճառուի Գումգաբուի դուրսըհայոց եկեղեցւոյ քով 23 թիւ վաճառանոցին մէջ։

Յաճախորդք գոհ պիտի մնան թէ՛ տեսակին լաւութենէն և թէ գնոյն աժանութենէն։ 4—10

ԴԱՍԱԳՐԵԱՆՔ ՎԱՒԵՐԱՑԵԱԼՔ
ՅՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՐԴՈՅ

ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

1. ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Բնական, Քաղաքական եւ Առեւտրական՝ ի պէտս Ազգ. Բարձրագոյն Վարժարանաց։ Գին 6.
2. ՀԱՄԱՌՕՏ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. ի պէտս Ազգ. Նախակրթական Վարժարանաց։ Գին 4 1/2.
3. ՀԱՄԱՌՕՏ ՕՍՄ. ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. ի պէտս Ազգ. Նախակրթական Վարժարանաց։ Գին 100 փարա.

Կը գտնուին ամեն գրավաճառաց քով։ Մեծաքանակ գնողաց գոհացուցիչ զեղչ։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Օսմանեան լեզուի ուսուցիչ Պետրոս էֆ. Կարապետեանի նոր աշխատութիւնները.

1. Մէշք խաթթ խուրուֆը օսմանի	30 փր.
2. Ռուսումլը էլիֆ խաթթ [illegible]	3 ղրշ.
3. [illegible]	1 1/2 »
4. Էլիֆպաի լիսանը օսմանի	1 »

Վերոյիշեալ գրքերն Ուսումն. Խորհրդէ վաւերացեալ և գերազանցապէս դիւրուսոյց ոճով պատրաստեալ կը գտնուին ամեն հայ գրավաճառներու քով։

Մեծաքանակ գնողներուն 30 առ % զեղչ կը լինի։ 2—3

ՓՈՒՆՋ ԳԻՏԱԿԱՆ

Գրեց
ՏՔԹ. Կ. Ց. ՓԱՇԱՅԵԱՆ

(Ա. մասն] Փուռ, խըպըլիկ, երազք, մարգարէական կամ բաղդագուշակ երազներ, քնաշրջութիւն, համակրութիւն և հակակրութիւն։

[Բ. մասն.) Սիրոյ գիտական բացատրութիւնք. գաղղիական ախտի ծագումը, թունաւորումն։

[Գ. մասն] Առողջաբանական յօդուածք ամուսնութեան, մտային կարողութեան, մտաւոր արհեստից և ոգելից ըմպելեաց գործածութեան վրայ։

Գին 5 ղրուշ

Կը գտնուի բոլոր հայ գրավաճառաց քով. Կեդրոնատեղին է Նշան Կ. Պէրպէրեան էֆէնտիի տպարանն, Եսկի-Զապթիյէ ճատտէսի թիւ 63։ 10—10

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԴԱՇՆԱԿԱՑ
ԵՐՈՒԱՆԴ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Վկայեալ դաշնակայարդար ԷՐԱՐԻ հռչակաւոր գործատան

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Գնում եւ վաճառում

Կը վաճառուին ամեն տեսակ դաշնակներ ամսական վճարմամբ և մասնաւորաբար Գաղղիոյ լաւագոյն գործարաններէն ՊԼԷՅԵԼ ի դաշնակները, խիստ դիւրամատչելի գիներով։

Մասնաւոր յանձնարարութեամբ ամեն գործարանաց դաշնակներէն կը բերուին։

Վարձու նոր դաշնակներ չափաւոր գիներով. Բաժանորդագրութիւն դաշնակաց յարդարման։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՆՈՑ

Դաշնակաց նորոգութեան, գաղղիական ընտիր նիւթեղէններով։

ՀՐԱՀԱՆԳ դաշնակները չ'հնցնելու և լաւագոյն վիճակի մէջ պահելու։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք ամենայն խնամով և փութով կը կատարուին։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել Բերա, Մեծ-փողոց, Խըլիւթաքի խան թիւ 10։

Անմրցելի աժանութիւն

Օ. ՔԱՄԷԼԵԱ

Մեծ մթերանոց Նորաձեւութեանց
194 — Բերա Մեծ Փողոց — 194

ԼԻՔԻՏԱՍԻՕՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ ամեն տեսակ Նորաձեւութեանց որք վերջերս հասած են Փարիզէ։

ՅՈՅԺ ԶԵՂՉԵԱԼ գիներով

ԱՌԱՏ ՊԼԻՍՊԻՍՈՒԹԻՒՆ ՄԵՏԱՔՍԵՂԻՆԱՑ և ԲՐԴԵՂԻՆԱՑ, ԱՍՂՆԵԳՈՐԾԵԱԼ ՔՕՍԹԻՒՄՆԵՐ պատոյի, երեկոյթի եւ պարահանդէսի համար։

ՇՐՋԱԶԳԵՍՏՆԵՐՈՒ համար ՓԵՏՈՒՐԸ և ԲԱՄԲԱՆԴԸՌԻ ԶԱՐԴԵՐ

ԱՍՂՆԵԳՈՐԾԵԱԼ ՔՐԷՊ ՏԸ ՇԻՆԻ զանազան տեսակներ, նշանաւոր սեղմիրաններ եւ ժաւէնի և Բէնէէի ձեռնոցներ։

Սկսեալ երեքշաբթի նոյեմբեր 30 մինչեւ 31 դեկտ. 1891 5—12

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

15

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,439 944
ՀԱՍՈՅԹ 1890 ՏԱՐՒՈՅ 2,488,197

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,975,500
ՀԱՍՈՅԹ 1890 ՏԱՐՒՈՅ 1,048,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաեւ իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասնին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 կր. սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Եէրլի իմալի սիեահ վիտելյա գըյէի ճէտիտ 2,600, պէհէր գըյէի ճէտիտի 27 ½ ղրշ. Եէրլի իմալի սիեահ Թէլաթին գըյէի ճէտիտ 3,528, պէհէր գըյէի ճէտիտի 23 ½ ղրշ. բէրտախըը պէեազ մէշին ատէտ 2,000, պէհէր ատէտի 9 ղրշ. 15 բարա. մուգավա գըյէի ճէտիտ 1,600. մաթօգա մանճուգ չիֆթ 5,000, պէհէր չիֆթի 4 ղրշ. 30 բարա. 7 պօյ մըլըգ Թիմարը աէմէթ 145, պէհէր գանթարը ճէտիտի 160 ղրշ. Ինկլիզին Թէլ մըլըգ գանգալ Թիմարը գըյէի ճէտիտ 1,200 պէհէր գանթարը ճէտիտի 210 ղրշ. Շուէտ Թիմարը գըյէի ճէտիտ 500, պէհէր գանթարը ճէտիտի 115 ղրշ. Թրապիզոն քէթէն Իըլիկինեն մամուլ գօլանըգ վէ հէրկիւք չէրիտ արշընը ճէտիտ 3,000, պէհէր արշընը ճէտիտի 1 ղրշ. 33 բարա. Պէյգօզ գալէվրախանէ անպարը իլէ սէրաճխանէ անպարընա միւպայեա օլունմագ իւզրէ մէվգըի միւնագասաեա գօնուլմուշ օլան պալաստ մուրագգամ 9 գալէմ վիտելյա վէ սայիրէ Ֆիյաթը մուրագգամէլէր իլէ Թալիպլէրի եօհտէլէրինտէ օլուպ Թըշրինի սանինին 25ինճի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասալարը իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիլէրի վիրիլէճէկինտէն իթասընա վէ 26 ընճը կիւնի 100տէ 5 Թէնզիլինէ Թալիպ օլանլարըն մագամը վալայի Սէրասքէրի լէվազիմաթ ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 47 2—3

Հինտ Թապլըր օլունուր էվրօպանըն պաչ Թուզլը եօզիւզ վէ ինէք կէօնի ատէտ 37,500, պէհէր գըյէի ճէտիտի 5 ղրշ. 17 բարա. էվրօպանըն պաչ Թուզլը եօզիւզ վէ ինէք կէօնի ատէտ 38,400, պէհէր գըյէի ճէտիտի 5 ղրշ. 19 բարա. էվրօպանըն պաչ Թուզլը տանա կէօնի ատէտ 8,000, պէհէր գըյէի ճէտիտի 6 ղրշ. 8 բարա. Պէյգօզ տապաղխանէսի իչուն միւպայեա օլունմագ իւզրէ մուգատտէմճէ տախի իլան օլունան պալաստ մուրագգամ 3 գալէմ կէօն Ֆիյաթը մուրագգամէլէրի իլէ Թալիպլէրի եօհտէսինտէ օլուպ Թըշրինի սանինին 23ինճի ճումա իրթէսի կիւնինէ գատար միւնագասասը իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա վէ 25ինճի բազար իրթէսի կիւնի տախի 100տէ 5 Թէնզիլաթընա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 48 2—3

Իշպու 307 սէնէսի չիւպաթը նիհայէթինէ գատար լիւզումը օլտուգճա իթթիխազ օլունան նիւմունէսի վէճհ իլէ ալընմագ իւզրէ սաքիրի Շահանէ իչիւն մէվգըի միւնագասաեա վազ օլունան չաեըն պէհէր գըյէիի ճէտիտի մէճիտիյէ 20 ղրուշ հիսապը իլէ 14 ղրուշա Թալիպի եօհտէսինտէ օլուպ Թըշրինի սանիի Բումինին 26ընճը սալը կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլիպ, իրթէսի կիւնիւ 100տէ 5 Թէնզիլի գապուլ օլունաճաղընտան, Ֆիյաթը մէզքիւրէտէն Թէնզիլաթ իթասը իլէ մէզքիւր չաեըն իթասընա Թալիպ օլանլարըն վագթը մէզքիւրէ գատար մագամը վալէսյի Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 50 2—3

Ապրօվա վէ Անատօլու Ֆէնէրի իլէ Բօյրազ Վէքիլ Պրունու գալէլէրինտէ պուլունան սաքիրի Շահանէնին նանը ազիզ Թայեինաթլարը իչիւն հէր պիր մէսարիֆի քէնտիսինէ այիտ օլմագ իւզրէ վիրիլէճէք 100 գըէհ տագիգէ 121 գըէհ նանը ազիզ Թապղ իլէ իթասը Թալիպի եօհտէսինտէ օլուպ Թըշրինի սանինին 26ճը կիւնիւ պիլ միւզայէտէ գարարը վիրիլէճէկինտէն, գամիլ իլէ իթասընա Թալիպ օլանլարըն մագամը վալէսի Սէրասքէրի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 51 2—3

ԱՆՈՒՇԻ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿԻ ՍՊԱՍՆԵՐ, ԱՆՈՒՇԻ ՍԿԱՀԱԿՆԵՐ, ԴԳԱԼՆԵՐ ՈՒ ՍԿՈՒՏԵՂՆԵՐ ԳԵՂԱԿԵՐՏ ԵՒ ՃԱՐԴԱՐՈՒՆ

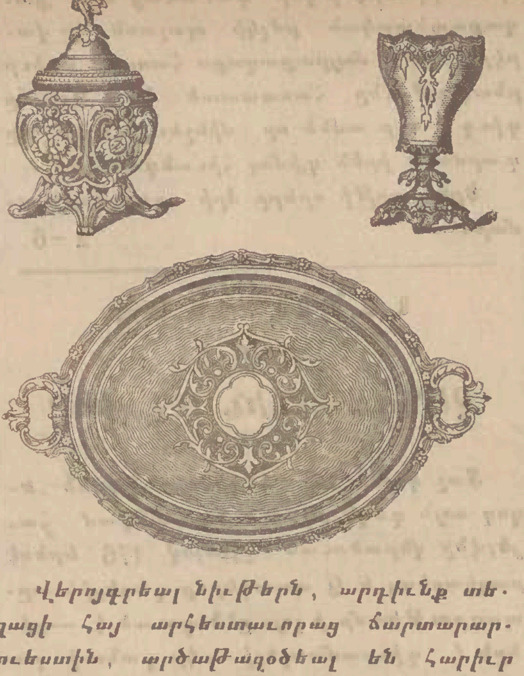

Վերոյգրեալ նիւթերն, արդիւնք տեղացի հայ արհեստաւորաց ճարտարարուեստին, արծաթազօծեալ են հարիւր տայր արծաթով ու նուրբ ճաշակաւ մը պատրաստուած և բուն իսկ արծաթեայ անօթներէն բնաւ տարբերութիւն չունին։ Փափաքողք կրնան դիմել ի Պոլիս Մեծ Շուկայ Վարագճը խան, վարի յարկ, Թիւ 2, Յովսէփ Թօլեանի սենեակը։

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթօր Այէրի ջերմային հիւանդութեան, այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դաշնաձայն և ազդու կազդուրիչ ամեն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ ստոյգ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ստոյգ գիտակ համեն։ Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անվերջ մարմնի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց ամ անուններն տրուած է. ջերմ և սարսուռ, Թագուն ջերմ, պարբերական ջերմ, ընդհատեալ ջերմ, Մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուրեալ մահաբեր նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ականներու ծակտիկներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այերի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգուտն ստոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգից համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ։

29

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 25 7 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ 25 8 Աղեքսանդրեայ ուղղակի սուրհանդակ, ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէանի ճամբով
Դշ. 27 9 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 27 9 Սուրհանդակ դէպի Փոքր Ասիոյ Նաւահանգիստները մինչեւ պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Եշ. 28 10 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազդ.—Նոյ. 26/8, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ Նաւահանգիստները մեկնող սուրհանդակը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպի Տրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա, և Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւուն։

10

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ՆԱԶԱՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Ց. ԽՕՏԱԳԵՕԼԵԱՆ ԸՆԿ.

Պահճէ—Գաբու, Ճէլալ պէյ խանի դրան կից, Թիւ 10

Զմեռուան առթիւ սոյն հանրածանօթ վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին Չինէ և Ճավայէ ուղղակի հասած նոր բերք՝ զանազան տեսակ գերընտիր եւ ազնիւ ու անուշաբոյր ամէն ճաշակի յարմար։—Կաղանդի նուէրներու համար թէյով լեցուն Ճափոնական, Չինական եւ Հնդկական այլ և այլ մեծութեամբք եւ ձեւերով գեղակերտ եւ նկարազարդ տուփեր։—Յաճախորդաց գոհացում տալու համար բնաւ ջանք չը խնայուիր։—Յանձնարարութիւնք կը կատարուին փութով և ճշդութեամբ։—Գիները որոշ եւ խիստ չափաւոր։—Ջի՛ք սակարկութիւն։

ՔԱՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍԹԻՔ)

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ՌԻԲԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փափագաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուէ մուճակներն, որք իրենց վրայ իբրեւ նշան կշիռ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուռա և հաստատուն շինուած են նոր ձեւով։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաուչուէ մուճակները կը գերազանցեն քան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռ մը եւ արտաքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը դրոշմուած է իբրև նշան։ Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ աղբիւրի մօտ Սեպուհ աղա Տէմիրճեանի Թիւ 47 և 49 խանութն և բոլոր քաուչուէ մուճակ վաճառողներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Գօճաման Օղլու խան, Ճորճի Կիտրոյի Թիւ 13 մթերանոցը։

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Երթեւեկ. Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջեւ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բանթէր	1700
Ապօլլօ	5500	Կիդանօ	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօլօ	1000
Արիօսդօ	[illegible]	Կրօտնօ	2200	Քուիդօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Ռիալթօ	4400
Պօրօտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Ռինալդօ	3200
Պրավօ	2000	Հինտու	7000	Ռօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Հումպէր	1200	Ռօմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Այակօ	5000	Ռօզարիօ	3500
Գալիփսօ	2500	Ճիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	8200
Գատօ	2000	Քօլլինօ	4200	Սաֆֆօ	2000
Գօմօ	2700	Քօվնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Չիքակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	[illegible]	Լէբանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գօլօրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թուրբօ	1200
Տիտօ	2500	Մալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրբիտօ	900
Տուրօ	4800	Մարդէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրաքօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էյնամօ	2600	Մուրինօ	3100	Եէտօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆյանըն	200
Էրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ծըմկօ	200
Ֆալքօն	800	Օդրանօ	4500	Զէրօ	140
Ֆիտօ	700	Օդդօ	2000	Մօսքիթօ	120

Էճիբշըն Մօնարք 8000
Բիրժիըն Մօնարք 8000
Լըդիըն Մօնարք 8100

Տըտօ շոգենաւը, Նաւապետ Աթքին, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ հասաւ։

Բէյրօ շոգենաւը, Նաւապետ Մաքքըրմ ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 11ին պիտի մեկնի, ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՏՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

7

Արտօնատէր Ս ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԼԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԱՍՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ
ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ՖԱՂՂԻՈՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
61, ՐԷՓՈՒՊԼԻՔ ՓՈՂՈՑ, ԼԻՈՆ (ՖՐԱՆՍԱ)
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
100,000 000 Ֆրանք

Լ'ԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, արագ զարգացում մը ունեցած է, իւր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ վերակազմել դրամագլուխն։

Ընկերութեան գործառնութիւնք բազմազիմ են, ինչպէս շարժական արժէից և փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուսեալ դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, Երաշխաւորութիւնք և Գլխավճարք՝ փոխառութեանց և ճարտարարուեստից և վաճառականութեան մէջ գործածուած դրամագլխոց, մանկանց համար օժիտք, հանգստեան մնասկ ծերութեան համար, ցկեանս եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն։ Ընկերութեան Պոլսոյ գործակալութիւնն բացուած է 1884 Յունուար 1էն։

Տեղեկութեանց եւ բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Բարսեղ Էֆէնտի Թէլլալեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Շէյխ Իսլամ խան, Թիւ 11, Պահճէ Գաբու, Պոլիս։

36

ՖԱՆԵԼԱՅԻ ՀԻՒՍԱՐԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՍԼԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

Ի Մահմուտ փաշա, Քիւրքճի խան, Թիւ 26 եւ 15, եւ Պահճէ-Գաբու, Մաքսատան կարգ, Թիւ 44 Թօհաֆճըեէի վաճառատունը.

Թէ՛ մեծ և թէ՛ փոքր քանակութեամբ՝ արանց, կանանց և տղայոց համար՝ անխառն բուրդէ, մանածէ, եւայլն, ուզուած թանձրութեամբ և ուզուած չափով յանձնարարութիւնք կ'ընդունուին ու պատրաստ կը ծախուին Ֆանէլա շապիկներ, վարտիքներ, միսոցուներ, եւայլն։ Մեր ապրանքները կը մրցին եւրոպականներուն հետ թէ՛ աժանութեամբ, թէ՛ դիմացկունութեամբ և թէ՛ իրենց նուրբ ճաշակով։ Յաճախորդք ամէն կերպիւ գոհ պիտի մնան։

ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ

ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՀԱՄԱՅՆ ԵՒՐՈՊ. ԹՈՒՐՔԻՈՅ, ԱՍԻԱԿԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

ՖՐԱԹԷԼԼԻ ԿՈՒԼՏԷՆՊԵՐԿ

Առեւտրական Անուան Ներքեւ

Այս վաճառատուն կը յանձնարարուի հասարակութեան և ամեն տեղ և կրնայ դիմադրել իր կերպասներուն ընտիր յատկութեամբը, պատրաստութեան տոկունութեամբը, ինչպէս նաեւ հանդերձին գեղեցիկ կտրուածքովը։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑՔ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Թիւնէլի քով Թիւ 2, եւ Քարաքէօյի կամուրջին գլուխը Թիւ 28

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՔ

Հալէպ
Քավալլա
Ռուսճուք
Զմիւռնիա
Վառնա
Պուրկաս
Փիլիպէ
Բոր-Սայիտ
Սելանիկ
Սամսոն
Մերսին
Քիոս
Թարսուս
Ատանա
Պէյրութ
Դամասկոս
Տրիպոլիս (Սուրիական)
Եաֆա
Աքքա
Աղեքսանդրիա
Գահիրէ եւն. եւն.

ՄԻՍԻՍ Ս. Ա. ԱԼԼԷՆԻ

ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ ՄԱԶ. ՆՈՐՈԳԻՉԸ

(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Ճերմակ ընկած մազերուն գոյն, վերնիճ ու գեղ կուտայ։ Կը նորոգէ անոր կեանքը, զօրը և աճումը։ Գլխու թեփը շուտ մը աներևոյթ կ'ընէ։ Իր անուշ հոտը առատ է ու հեշտալի։ "Մէկ շիշը կը բաւէ։" Այդ փորձը ունեցան ամենքը որոնց ճերմակացած մազերը իրենց բնական գոյնին դարձան, և ճաղատ տեղերը մազով ծածկուեցան, ներկ չէ, և ամենևին զեան մը չըներ։ Եթէ որ կ'ուզես թարմ մազ ունենալ և բոլոր կենացդ մէջ պահել, առանց ուշանալու շիշ մը առէ՛ք ՄԻՍԻՍ Ս. Ա. ԱԼԼԷՆԻ Հռչակաւոր մազի նորոգիչէն. (MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Կը ծախուի Փարիզ ու Նիւ-Եորք։ Կը վաճառուի ամէն սափրիչներու, անուշ հոտագործներու և անգղիացի դեղագործներու քով։

Մեծաքանակ վաճառում Պոլիս Բ. և Հ. Քիւչիւքեան Եղբարց դեղարանը Նէյնէճա փողոց Թ. 18 և ի Ղալաթիա Եուքսէք Քալտըրըմ Էտմօն Քարուանայի քով։

Փոքրաքանակ վաճառում ի Պոլիս Բ. և Հ. Քիւչիւքեան Եղբարց դեղարանը՝ կամուրջի դիմաց Թիւ 17, և ի Բերա Մեծ փողոց Թիւ 433, Իզիտօաի [illegible] վաճառատունը։

2218

ՅՈԴԱՑԱՒԸ ԵՒ ՄԻԶԱՆՑՔԻ ՔԱՐԸ

ՉԵՆ ԿՐՆԱՐ ԲՈՒԺՈՒԻԼ ԱՌԱՆՑ ԼԻԹԻՆԻ

Տ. ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ ԼԻԹԻՆ Ալչ հատիկները, փոքր քանակութեամբ առնուելով, քիչ ատենուան մէջ կ'անհետացնեն աւազն եւ քարը (մէզին հետ մէկտեղ քշուող միւս անլուծելի նիւթերն ալ)։ Ասով է որ անչափ ազդեցիկ են վերոյիշեալ հիւանդութեանց դէմ։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. Ի Բարիզ եւ դեղատանց մէջ։

ԼԻՒՆԻՕՆ L'UNION

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

Հաստատեալ ի Փարիզ, իւր կեդրոնավայրն, Պանք փողոց, 15

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1828ԻՆ

Դրամագլուխը	Ֆր. 10,000,000
Պահեստի դրամ	» 6,700,000
Գանձելի ապահովագրին (Բոնս)	» 63,770,000
1890ի հասոյթք	» 15,000,000
Հրդեհի վնասուց վճարուած	» 160,570,000

Պ. Պ.

Ա. Տ'ԷՅՇԹԱԼ, [illegible] երեսփոխան, Նախկին վարիչ Ֆրանսական Պանքայի, Նախագահ Ֆրանսայի Հարաւային Երկաթուղեաց ընկերութեան, ՆԱԽԱԳԱՀ
Ս. ՄԱԼԷ, Մալէ Եղբարց Դրամատունէն, Նախագահ «Բարիզ-Լիոն-Միջերկրականէ» երկաթուղեաց ընկերութեան, Նախագահ Օտմ. Կայս. Պանքայի, ԴԵՐ-ՆԱԽԱԳԱՀ ԼԻՒՆԻՕՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ.
Թ. ՕՏԷՆԻ, Նախկին դրամատէր, Նախագահ Վիէյլ Մոնթանեի և Էբինաքի ածխահանքաց ընկերութեան.
Ս. ՀԻՒՐՍԷԼ, Նախագահ Մէլիւզինէ Ծովային Ապահովագրական ընկերութեան.

ՀՐԴԵՀԻ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ) Պ. Պ. ՇԱՌԼԸ ՌՕՊԷՐ. Նախկին պետական խորհրդական, ՏՆՕՐԷՆ
Պօլ Ժ. ՍԸՌԻԶ, Նախկին ելմտական քննիչ, ԴԵՐ-ՏՆՕՐԷՆ

Պ. Պ.

Ս. ՃԷՅՄՍԸՆ, Հօթինկէր և Ընկ. դրամատարց տունէն.
Ֆ. ՄԻՇՕ, Նախկին Նախագահ Սէնի Առեւտրական Դատարանին, վարիչ Ֆրանսական Պանքայի, վարիչ Ֆրանսայի Հիւսիսային երկաթուղւոյն.
Հ. ՄԻՐԱՊՕ, Միրապօ Բաքար, Բուրարի և Ընկ. դրամատարց տունէն.
Ա. ԹՈՒՐՆԷՅՍԸՆ, Լանտի երկաթուղեաց Ընկերութեան վարիչ.
Ա. ՎԷՐՆ, Վէրն և Ընկ. դրամատարց տունէն, վարիչ Ֆրանսական պանքայի, տեսուչ Ֆրանսայի Հիւսիսային երկաթուղեաց ընկերութեան, վարիչ Օտմ. պանքային.

ԿԵՆԱՑ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ) Պ. Պ. ԱԼՊԷՐ ՖՈՌ, Տնօրէն
ԷՕԺԷՆ ԼԸ ՍԷՆ, Դեր-Տնօրէն

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1829ԻՆ

Դրամագլուխը	Ֆր. 10,000,000
Պահեստի դրամ.	» 93,8
Կենաց համար վճարուած	» 59,000,000
Ապահովագրեալ գումարը	» 243,580,000

Ընկերութեան դրամատեարք ի Կ. Պոլիս. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ.

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Մասնաւոր Տնօրէնն Կ. Պոլսոյ, **ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ**, Ղալաթա, Մահմուտիէ փողոց, Քամոնտօ Պանգայի դիմաց, Երամեան խան, Թիւ 2